

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

9'uncu Birleşim
19 Kasım 1987, Perşembe

İÇİNDEKİLER

I. GÖRÜŞÜLEN İŞLER:

1. İkinci Beş Yıllık (1988-1992) Ulusal
Plânının Onaylanmasına İlişkin Karar
Tasarısı (Y.T.No: 217/3/1987) (Devam)

Sayfa

653-705

- BİRİNCİ OTURUM -

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Başkan Yardımcısı Dt. Sait Güven

KATİP : Dr. Erbay Kanatlı

KATİP : Feridun Onsav

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin I'inci Dönem, 3'üncü Yasama Yılı'nın 9'uncu Birleşimini açıyorum. Lütfen ad okuyarak yoklama yapar mısınız?

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır. Gündem gereği görüşmelere geçmeden önce yanlış anlamaları gidermek amacı ile İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı üzerindeki görüşmelerin Uzun Vadeli Kalkınma Plânının Yürürlüğünün ve Bütünlüğünün Korunması Yasası gereğince, Genel Kurulumuzun almış olduğu karar gereğince aralıksız sürdürüleceğini ve Genel Kurulumuzun Plân onaylanıncaya kadar Cumartesi, Pazar günleri dışında, her gün öğleden sonra özel gündemle toplanacağını bir kez daha bilgilerinize getirmek ve bu amaçla yapılacak birleşimlerde Başkanlık Sunuşlarından sonra Özel Gündemde, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının onaylanmasına ilişkin Karar Tasarısı ile Komite Raporunun görüşüleceğini vurgulamak isterim.

KATİP - Yani yarınki gündem dahil olacak Sayın Başkan.

BAŞKAN - Evet. Böylece yarınki gündemde de Özel Gündeme gelince Sunuşlardan sonra bu konu görüşülecektir.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sabah normal gündem

BAŞKAN - Yarın sabah normal gündemden sonra Özel Gündem sırasına gelince bu konu görüşülecektir. Yarın sabah saat 10.00'da Meclis var.

KATİP - Bitinceye kadar efendim bu.

BAŞKAN - Bitinceye kadar, Özel Gündeme gelince yarınk
şeyde de görüşeceğiz. Onu vurgulamak isterim.

II. GORUŞULEN İŞLER:

Sayın milletvekilleri; Özel Gündemde Görüşülecek
İşler'e geçiyoruz. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı üzerin-
deki görüşmelere kaldığımız yerden devam edeceğiz. Söz
sırası Sayın Erdal Süreç'teydi. Buyurun Sayın Erdal Süreç.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletve-
killeri; İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı gündeme geldiği
günden beri, gerek Plânın takdimi aşamasında, gerekse
Bayrak Radyo Televizyonunun haber bültenlerinde bu Plân
hakkında yorum ve düşünce ortaya konurken, özellikle
Plânın amacı...

(Milletvekilleri kendi aralarında konuşurlar)

Sayın Başkan; bu kadar gürültü olmasın.

BAŞKAN - Evet haklısınız.

ERDAL SUREÇ (Devamla)-Konuşmak isteyen dışarı buyursu

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; lütfen dinleyelim.
Konuşmak isteyenler dışarda konuşmalarını takip etsinler.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Konuşmacıyı
izleyemiyoruz.

BAŞKAN - Sayın Kenan Akın, Sayın Mustafa Hacıahmetoğlu
Sayın Olgun Paşalar. Lütfen dışarda konuşalım ve sayın konu-
macıyı dinleyelim.

OLGUN PAŞALAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Dinleriz sayın
konuşmacıyı, devam etsin.

OZKER OZGUR (Devamla) - Sayın milletvekilleri;
Başbakanı lütfen meşgul etmeyin.

OLGUN PAŞALAR (Devamla) - Ona da karışmaya başladın
Hoca? Başbakanla da konuşmayacağız?

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne) (Yerinden) - Gönlü
düştü artık Başbakana da ondan. Göz dikti.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletve-
killeri; özellikle İkinci Plânın amaç bölümünde, üç ana konu
üzerinde durulmakta ve bu üç ana konu devamlı öne çıkarılarak
Plânın olumlu propagandası da yapılmaya çalışılmaktadır. Bunlar
da bir istikrar içinde amaç kalkınmaktır, deniyor. İki, milli
gelirin adaletli bir şekilde dağılması amaçtır deniyor ve
%7.1'lik büyüme hedefinin alındığı amaç olarak temel bu üç
nokta üzerinde duruluyor.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; oysa biz yıllardan
beridir, ülkemiz yönetimini elinde bulunduranların, plân ve
programa inançsızlıklarını vurgularken, bu amaç olarak göste-
rilen konulara ters uygulamalar içerisinde olduklarını da
müteaddit defalar gündeme getirdik ve anlatmaya çalıştık.
İstikrar içinde kalkınmaktır amacımız deniyor ama bugün ülke
ekonomik kararlar alınırken, ülke yönetimine sahip olanlar
ekonomik kararları gündeme getirirlerken, istikrar içinde
kalkınmaktan çok istikrarsızlığı teşvik etmekte ve ülkemiz-
deki ekonomik kargaşayı gündeme getirmektedirler. Bu Plân
konusunda da en fazla eleştiri konusu olan yan, ülke gerçek-
lerimiz devamlı gözardı edilmekte ve kendi ülkemiz potansiyel-
leri ve kendi ülkemiz ekonomik yapısı gözönüne alınarak, kısa
ve uzun vadeli hedefler belirlenerek gerçekçi bir plânlamaya
gidileceğine ve bu plânları kendi ülkemiz gerçeğine uygun
bir duruma getirdikten sonra da gerek içte, gerekse dışta
sonuna kadar savunup bu yönde uygulama getirileceğine, tam
tersi gündeme getirilmekte ve Türkiye Cumhuriyeti'nde değişen
Hükümet ekonomik modellerine göre, yalnız hükümetlere göre
değil, değişen hükümetlerin değişik modellerine göre de

değişik uygulamalar içine girilmektedir. Bunun sonucudur ki Sayın Bülent Ecevit 1974 sonrasında, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı iken, onun görüş ve doğrultuları çerçevesinde çizilen plân ve programlar ekonomik açıdan burada özellikle KİT modellerini de içine alan, Türk Parasının bu ülkede geçerli para olmasını içine alan uygulamalar gündeme getirilmiş ve uygulamaya başlanmıştır. Ne zaman ki Sayın Ecevit Hükümetten ayrılmış ve Sayın Demirel'in başkanlığındaki bir hükümet işbaşına gelmiştir, orada değişin bürokratlara göre yeni bir ekonomik model ve yeni bir çerçeve ile ekonomik kararlar da değişmeye yönelinmiş ve ülkemiz için yine değişik bir model tartışma konusu yapılmıştır.

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Aradan zaman geçti. Şimdi Sayın Ozal işbaşına geldi ve Sayın Ozal'ın bürokratlarının çizdiği bir ekonomik modelle, çok daha değişik bir ekonomik modelin, ülkemiz gerçeklerine ve ülkemiz ekonomik potansiye line de ters olan yanlarına rağmen, ısrarla uygulanması istenmekte ve yürürlüğe konmaktadır. Bu yalnız hükümet karşıtı veya hükümetin savunduğu görüşlere karşı görüşleri savunanları değil, Hükümete destek olan çevrelerce de artık şaşkınlık içerisinde karşılanmaya başlanmıştır. Bugün Sanay Odalarının veya kendilerine yakın çevrelerin fevranlarının nedeni budur. O kadar değişik ve çelişkili ekonomik kararlar alınıp uygulanmaktadır ki, ülke ekonomisi, istikrar yerine, çok geniş boyutlu bir istikrarsızlık ortamına itilmiş ve istikrarsızlık içerisinde bir ekonomik faaliyet yapmak zorunluluğunda bırakılmaktadır yatırımcılar dahil. Bu, bugün için olduğu kadar, gelecek açısından da bu ülkenin ekonomisi yönünden çok tehlikeli sinyaller taşımaktadır. Belki özellikle 1974 sonrasında ülkemiz açısından, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin mevcudiyeti açısından, olanağın üzerinde çok büyük bir potansiyele kavuşmuş olma nedeni ile 1974 sonrasında gerek tarım, gerek sanayi, gerek turizm yönünde gerçekten çok büyük bir potansiyele sahip duruma

gelmemiş olmamız nedeni ile, bugün yaratılan istikrarsızlık ortamından çok çok fena, kötü sonuçlara ulaşmamış olabiliriz. Ama bunun ilânihayet devam edeceği yoktur. Bir noktada bu derenin suyu bitecektir ve bu kaynakların olumlu yanıtta etkileri de sona erdikten sonra bu alınan keşmekeşlik içerisinde istikrarsız bir ekonominin temelleri şimdiden atılmış olmaktadır.

Uzerinde durulan ikinci önemli konu; deniyor ki bu Plânın amaçlarının en önemli konularının yanı sıra milli gelirin adaletli bir şekilde dağılması.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu çok büyük uygulama gelişmesini de beraberinde getirmektedir. Şimdi ülkemizde doğal olarak milli gelirin, milli hasılanın arttığı gerçeği vardır. Ancak bunu rakamlarla ortaya koyarak, bu ülkenin gelişmişliğini savunma olanağı yoktur. Çünkü bugün ülkemizde en önemli konu ve sorun işte burda yatmaktadır. Önemli oranda kaynak kazanımı belirli çevrelerin kasasına doğru akmaktadır ve gelir dağılımı önemli oranda bozulmaktadır. Fiyat yükselmelerinin enflasyon nedeni ile olduğu, enflasyonun nedeninin temelini para konusu olduğu gerçeği devamlı vurgulanmaktadır. Ve bugün Türk Lirasının bu ülkede tedavülde kaldığı sürece de, Türkiye'den büyük oranda bu enflasyonu bu ülkeye taşıdığı gerçeği vardır. Şimdi bu Hükümet gerçekten milli gelirin adaletli bir şekilde dağılımını istemiş olsa ve bu iddia ettiği Plânla bunun savunmasına yönelecek olsa, bize göre para konusuna el atması ve bu enflasyonu durdurucu tedbirler gündeme getirmesi gerekmektedir mali politikaları ile. Çünkü ortada şu gerçek vardır; uygulanan ekonomik politikası bilinçli bir politikadır ve bu ekonomi politikası da, enflasyon içerisinde belirli zümrelerin büyük oranda kazanç sağlama politikasıdır. Bugün neden özellikle enflasyonun yüksek olduğu belirli ülkelerde enflasyonu aşağı çekme yönünde etkili önlemler almamaktadırlar? Çünkü o enflasyon olmasına rağmen, belirli kişilerin bu enflasyondan büyük kâr sağladıkları, büyük zenginlik içerisine doğru yöneldikleri gerçeği herkes tarafından bilinmektedir. Bugün ülkemiz açısından da bu varittir. Gerçi fiyatlar yükselmekte, enflasyon şikâyeti yapılmaktadır ama, bir avuç kesim de

vardır ki bundan büyük yararlar sağlamaktadır. Ve Hükümet, ısı bu konuların üzerine yönelmekten kaçınmakta ve gelir dağılımı önemli oranda bu insanlar lehine bozulmasına seyirci kalmaktadır. Şimdi hem bir yandan milli gelirin yükseleceğinden, yükseldiği bahsetmek ve ondan sonra da adaletli bir şekilde dağılımını b te düşünmeye çalışmak çelişkidir. Çünkü ülkemizde amaç olarak milli gelirin adaletli bir şekilde dağılımı amaç olarak seçil ya enflasyona çare olacak tedbirlere yönelmeniz veya bu çok k lar üzerine vergi toplama, spekülâtif kazançlarını vergilendi yöntemleri ile gitmeniz gerekmektedir. Oysa biz biraz sonra d da derine indiğimizde göreceğiz ki Hükümet, ne birine, ne de rine yönelme yönünde herhangi bir niyeti yoktur. Bugün yoktur yıl içerisinde de bu konulara eğilme yönünde herhangi bir gör bu Plân içerisinde yer almamaktadır. %7.1 büyüme hedefi konus gelince, amaç olarak konan bu da, hayalden öte birşey değildir. Çünkü Plân içerisinde ne ile gerçekleştireceğinizi bile somut kesin bir duruma bağlamamış durumdasınız. %7.1 kalkınma güzel hedef. Ama siz bunu ne ile gerçekleştireceksiniz? Bu yatırım tir. Bu belirli bir kat sayı ile çarpılarak o oranda büyük bi yatırımın bu ülkede gerçekleşmesi ile olacak bir husustur. Bu kadar bir yatırıma yönelebilmemiz için ise sizin, bu Plânda herhangi somut bir rakam veya hedef gösterdiğiniz yoktur. Bu lerle, bu amaç olarak ortaya konulan üç neden hayal ve geçmiş programlarda da olduğu gibi sayfalar arasında kalmaya mahkûm cümleler olarak duracaktır. Çünkü sabahleyin de tartıştık. Maliye Bakanı ile özellikle devamlı tartışacağız, bir konuda hiçbir zaman hemfikir olamayız. Hükümet temsilcisi, bankalar biriken mevduatı ısrarla olumlu bir husus olarak görmekte ve misal olarak göstermektedir. Oysa bankalarda biriken mevduat yatırıma yönelmediği sürece bir tasarruf değildir. Bir tasarruf olmadığı da faizleri siz %48 oranına çıkarmış olmanıza rağmen %40'a çıkarmış olmanıza rağmen, yine bu ülkede gerçekten bir yatırım patlaması, bir yatırım gelişmesinin olmadığını ortaya çıkarmıştır. Bankada toplanan para atıl olarak orada durduğu sürece ve gayri menkul türü, ki onlar da genel yatırımlar içerisinde geleceğiz onlara da, ne orandadır? Gayri menkul türü konutlar ötesinde, bu ülkenin yatırıma gitmediğine göre bu ülkede gerçekten bir tasarruf yoktur, gerçekten bir yatırım mevcut değildir. Bu gerçek de varken siz hangi tür yatırımla ve hangi tür kaynakla %7.1'lik bir büyümeye yöneleceksiniz, onu anlamak olası değildir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; plânlar ve yıllık programlar, uygulanacak ekonomik, sosyal ve kültürel politikaların ana kaynağını oluştururlar.

Gerek Birinci Beş Yıllık Plân, gerekse aradaki beş yıllık plânsız dönemde, geçiş yılı programları ise ekonomik ve sosyal kalkınmada etkin birer araç olarak kullanılmamış, göstermelik dökümanlar olarak kalmışlardır.

Bu nedenledir ki, hazırlanan plân ve programların ilke politika ve hedeflerinin tartışılmasından çok, hükümetlerin plânlı uygulamalardan kaçışları, ülkeyi günlük politikalarla yönetmeyi tercih etmeleri her zaman eleştiri konusu olmaktadır.

Plânlı ve programlı ülke yönetmeyi bir türlü benimsemeyen Hükümet, karar ve uygulamalarını, günlük politikalarla sürdürmeyi tercih etmektedir. Bundan dolayı plân, ilke ve hedefleri devamlı sayfalar arasında kalmaya mahkum edilmektedir. İcra organının hiçbir yetkilisinin plân hedef ve ilkeleri doğrultusunda bütçe düzenlemesine gittiği de şimdiye kadar görülmemiştir. Oysa bugün, değil ülke yönetimleri, küçük işletme yöneticileri dahi plânlı faaliyeti kendilerine görev seçmekte ve uygulamalarını plânlı, programlı düzeyde sürdürmektedirler. Yıllardır yapılan tüm eleştirilere rağmen, ülkemiz için plânın ve plânlı çalışmanın hiçbir olumlu sonucunu göremiyoruz.

İkinci Beş Yıllık Plân Tasarısında, ülkemizin yapısı gözönüne alınarak, kaynakların en iyi şekilde değerlendirilmesi suretiyle ekonomik ve sosyal kalkınmayı sağlamak amaçlanmamış, aksine liberal ekonomik sistemi esas alan "Yıkım Paketinde" öngörülen ana hedeflerin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Beş yıllık plânsız dönemde, bütçe açıkları büyümüş, yüksek oranlı enflasyon yaşanmış ve gelir dağılımı önemli oranda bozulmuştur.

Plân ve program hazırlanmasını sadece Anayasa ve yasa gereği olduğu için göstermelik olarak hazırlayıp Meclise sunan bir anlayışın, ülkemize yarar sağlayamayacağı ekonomik ve sosyal sorunlara çözüm getiremeyeceği açıktır. Plânsız beş yılı geride bırakıp, günlük kararlarla ekonomi yönlendirmeye çalışmak ve başarı sağlamak zaten imkânsizdir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Bakanlar Kurulu 1986 yılında, Geçiş Yılı Programını Resmi Gazete'de ilân yürürlüğe koymuştu ama, bu ekonomik programın hedef ve ileri ortada dururken ansızın, bu programa ters maddeler ile Türkiye Cumhuriyeti- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İşbirlik Protokolü adı ile "Yıkım Paketi" imzalanarak o da yürürlüğe konmuştu. Hükümet, bu tarihten sonra da ekonomik program değil, bu İşbirliği Protokol içeriğini hayata geçirmek için yoğun çabaya girmiştir. Bugün ise önümüze geçmiş program belirlenen hedefler yerine "Yıkım Paketi" hedefleri getirilip çalışılıyor. Belli ki Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Hükümet politikaları değiştikçe, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki ekonomik politikalarının değişmesi gündeme gelmektedir. Hükümetin bu konudaki acizliği ve zayıflığı bizi şimdi de endişelendirmektedir. Ekonomi bu tür yalpalamalarla olumlu bir yere gidemez. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisini değiştiren modellerle rayına oturtma olanağı yoktur. Sayın Ecevit hükümetinde iken başka model, Sayın Demirel hükümetinde iken başka model ve Sayın Üzal hükümetinde iken çok başka modellerle ülke ekonomisine yön verilmeye çalışıldı. 29 Kasım seçimlerinden sonra Türkiye Cumhuriyetinde muhtemelen bir hükümet değişikliğinde yeni bir modelle karşılaşmamızı kim söyleyebilir? Bu anlayışla kendimize saygınlık kazandırmaya, ekonomide istikrar ve sorunlara sıhhatli çözümler getirmeye olanak yoktur. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kaynaklarını, kendi potansiyelini esas alarak gerçekçi rakamlara dayanan ekonomik faaliyetteki kişi, kuruluş ve kurumların dayanışma içinde plân ve programlarını yapmalı, uygulamaya koymalı ve bunu sonuna kadar herkese karşı da savunabilmelidir.

Hükümet, üretim sektörlerini "Yıkım Paketiyle" gözden çıkardığını uygulamalarıyla da göstermektedir. Plânını, tarım ve sanayi gibi üretici sektörlerle önemli darbeler indiren kararlarıyla yürütmeye çalışmaktadır. Oysa Tarım, ülkenin temel sektörlerinden olup halkın büyük bir kısmının çalıştığı bir sektördür. Tarımın ihmali ve gerilemesi tüm ekonomiye olumsuz etkiler yapmaktadır.

Plânsız beş yıllık dönemde Hükümet uygulamaları ile Gayri Safi Milli Hasılda sektörel gelişmeler bunu açıkça göstermektedir.

Tarım sektörü katma değeri 1982-1986 döneminde yıllık ortalama %4 olmak üzere toplam %18.2 oranında gerilemiştir. Tarım sektörüne gerekli önemi göstermeyen politikalar, yıldan yıla bu sektörü geriletmiştir. Hükümetin benimsediği ve bu plânla gerçekleştirilmesini hedeflediği "Ekonomik Paket"te de tarım sektörünün gözden çıkarıldığı bilinen bir gerçektir.

Tarım sektörünün Gayri Safi Milli Hasıladaki payının azalması, sanayi ve diğer hizmet sektörlerinin gelişmesinden değil, doğrudan doğruya bu sektörün ihmali nedeniyle ortaya çıkan bir gerilemedir. Gayri Safi Milli Hasılda 1982'de %17.9 olan tarımın payı 1986'da %12.5'e düşmüştür.

Su kaynaklarının yetersizliği ve ürünlerin özellikle dış ülkelere ihracatında, ulaşım ve pazarlama sorunlarının çözülmemesi yanında, uygulanan yüksek faiz politikasının da tarım sektörünü olumsuz yönde etkilediği ve bu sektörün gerilemesine yol açtığı görülmektedir.

Toprak düzeltme, bitki koruma ve geliştirme için gerekli makine ve teçhizat, sulama altyapıları ve hayvan barınaklarının iyileştirilmesi ile hayvan sağlığı ile projelerden oluşan sabit sermaye yatırımlarının 1982-1986 döneminde yıldan yıla ve önemli oranlarda azaldığı yine plân rakamlarından açıkça görülmektedir.

1983 yılında %3.8 oranında artan tarım sektörü, sabit sermaye yatırımları artışı, 1984 yılında %37.2, 1985 yılında %19.8 ve 1986 yılında %7.8 oranında azaldığı gözlemlenmiştir.

Tarım sektörünün toplam yatırımlar içerisindeki payı 1982'de %16.6'dan 1983'te %17.6'ya yükseldikten sonra, 1984'te %11.4'e, 1985'te %7.8'e ve 1986'da da %5.6'ya düşmüştür. Bu açıkça tarımdaki gerilemeyi somut olarak da ortaya koyan rakamlardır.

Hem oransal olarak toplam yatırımlar içerisindeki payı hem de sektörel yatırım miktarı gerileyen tarım sektörünün sonuçta hem katma değeri düşmüş, hem de Gayri Safi Milli Hasıladaki payı azalmıştır.

1982-1986 döneminde toplam dışsatımın %75'ini tarım ürünleri oluştururken, bu sektörde kaydedilen yukarıdaki gerileme, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir.

Tarımsal girdilerdeki maliyet artışları ve yeni yatırımların yapılabilmesi için üreticilerin gereksinme duyduğu kaynakların sağlanmasında finansman zorluklarıyla karşılaşmakta olduğu bir gerçektir. Bu sektörün finansman sorununu etkin çözümler sağlanamaması sonucunda tarımsal faaliyetlerde gerileme doğmaktadır. Tarımsal girdi, işletme ve yatırım gereksinimleri için üreticilerin kredi talebinin bankalar tarafından karşılanması yetersiz kalmaktadır.

1982-1986 döneminde büyük ve küçükbaş hayvan sayıları da düşüşler görülmektedir. Bu dönemde siğir popülasyonu ortalama %3.7 ve koyun popülasyonu yılda ortalama %7.5, keçi popülasyonu ise yılda ortalama %8.4'lük azalışlar göstermiştir. 1982'de 36,596 ton olan süt üretimi yıllık ortalama %3'lük toplam da %11'lik bir azalışla 32,354 tona düşmüştür. 36 tondan dört senede 32,354 tona düşmüştür süt üretimimiz.

1982-1986 döneminde siğir eti üretiminde de kayda değer bir artış sağlanamazken koyun eti üretiminde yılda ortalama %5.3 ve keçi üretiminde %1.4 azalış olmuştur.

Fert başına et tüketiminde kayda değer bir artış görülmezken, sığır, koyun ve keçi eti olarak fert başına tüketimde gerilemeler görülmektedir.

Sonuç olarak, 1982-1986 döneminde tarım sektöründeki gelişmelerin oluşturduğu trend, bu sektörde ciddi bir şekilde kötüye gidişi göstermektedir. Hal böyle iken ve Hükümetin tarım sektörüyle ilgili hatalı politikalarını sürdürdüğü sürece, bu sektörde olumlu gelişmeler sağlanması mümkün görülmemektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sanayi sektörüne gelince; sanayi ise ülkemizde asla ihmal edilmemesi gereken bir sektördür. Sanaysiz bir ülkenin ve toplumun kalkınmasından söz edilemez. Sanayi sektöründe yine 1982-1986 döneminde elektrik ve su altyapısı için çok çok önemli yatırımlar yapılmasına rağmen, bu sektör de Gayri Safi Yurtiçi Hasıla içerisindeki payını ancak koruyabilmiştir. 1983'te %11 olan sanayi sektörünün payı 1986'da %11.5 olabilmıştır. İmalât Sanayinin Gayri Safi Yurtiçi Hasıla içindeki payı ise 1982'de %9.4 iken, 1986'da %8.9'a inmiştir.

Aslında özellikle Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile imzalanan İşbirliği Protokolü sonrasında, Hükümetin sanayi sektörünü, tarım sektörü ile ikinci plâna ittiğini ve öncelikli olarak ileri sürdükleri turizm sektörünü öne çıkarmak suretiyle bu sektöre olan yaklaşımlarını değiştirdiklerini, uygulamaları ile de görmekteyiz. Oysa bugün ülkemizin konumu içerisinde, büyük sanayinin olmadığı ve sadece küçük bir sanayi sektörü faaliyeti içinde olduğu herkesçe bilinmektedir ve bunun aksini de bugünkü coğrafi koşullarını ülkenin bilenler için aksini söylemenin de olanacağı yoktur. Buna rağmen Hükümet, küçük ve dar çaptaki bir sanayi sektörünün bile bu ülkede yaşamaması politikasını gündeme getirmekte ve elindeki sanayi kapasitelerini elden çıkartmak, kapatılmalarına göz yummak gibi bir politikayı ısrarla sürdürmek istemektedir. Sektörler arasında ayrıcalık yapılmayacağı gerçeği ve turizm sektörüne ağırlık vererek, turizm sektörünün gelişmesi sağlansa bile, bunun tarımsız ve sanaysiz olamayacağı gerçeğini bir türlü anlamak istememektedir. Bunun sonucudur ki ülkemizde birçok fabrikayı bünyesinde taşıyan ve bin küsur insanın istihdam edildiği bir

bir Sanayi Holding, bu anlayış sonucu kapanma noktasına gelmiş ve bugün göstermelik olarak çok dar bir kapasite ile orada tutulmaya çalışılmaktadır.

Hükümetin sanayi sektörüne yaklaşımının bir diğer çarpıcı örneği ise, son sıfır gümrük olayında yaşadık. Özel sanayi yatırımları uzun vadeye yayılan ve uzun vadede üretmeye ortaya çıkarabilecek, faydasını gösterebilecek yatırımlardır. Bu nedenle hem önemli miktarlara varan, hem de sonucu daha alınan bu tür yatırımlara yönelenler için, hükümetlerin uyguladığı politikalar ve aldığı kararlar çok önem taşımaktadır. Biz sanayisiz bir toplum olamayacağı gerçeğini vurgularken bu ülkedeki sanayi yatırımlarının her kim tarafından yapılması yapılırsa, olumlu ve destek verilmesi gereken yatırımlar olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle de Hükümetin, imzalamış olduğu bu protokole dayanarak girişilen bir yatırımın, aradan çok kısa bir süre geçtikten sonra ve tam o sanayiden ürün alma noktasına gelindiği noktada Hükümetin alelacele yeni bir karar alarak yeni bir protokol imzalayarak o geçmişteki yapılan yatırımın bir nevi darbe olarak görülen üretimini ortada bırakma konusundaki yaklaşımını anlamamıza olanak yoktur. Çünkü bu, hem bundan sonra yatırıma yönelecek olanlara büyük bir şevksiz getirecek ve Hükümete olan güveni ortadan kaldıracaktır, hem de gerçekten bu konuda yatırım yapanlar için bir cezalandırma manası taşıyacaktır bu hareketi. Çünkü Hükümet kararları ikide bir yaz boz tahtası gibi bir gün başka karar alınıp, ertesi gün başka karar almak suretiyle yatırım yapma yönünde istekli olanlara hiç de olumlu bir yaklaşım olarak görülemez. Bu nedenle Hükümet ülkede iddia ettiği gibi istikrar ve ülkesine geneline yararlı yatırımları teşvik etme yönünde kararlı olarak bu tür istikrarsızlık ve kargaşalık yaratan uygulamalara yönelmemesi gerekirdi. Belli ki sanayi konusundaki yaklaşımı Hükümetin, olumsuzdur ve sanayiye yönelik yatırımlara teşvik ve olumlu bir gözle bakmamaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1982-1986 döneminde Gayri Safi Yurtiçi Hasıla içerisinde katma değeri en çok artan sektör ise inşaat sektörüdür. Toplam olarak yıllık ortalama %16 olmak koşuluyla %80.8 oranında bir artış göstermiştir beş yıl zarfında.

1982 yılında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla içerisinde %4.7 olan inşaat sektörünün payı 1986 yılında %7'ye yükselmiştir. İnşaat sektöründe kullanılan araç ve gereçlerin bazılarının yenilenmediği ve modern teknolojiye ayak uyduramadığı gözlemlenmektedir. Bunun sonucu olarak bu sektördeki üretimde, korkunç maliyet artışları ve kalite düşüklüğü giderek görülmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde inşaat sistemi olarak, genel olarak "Betonarme" sistemi uygulanmaktadır. Bu sistemin kullanıldığı malzemenin çok önemli bir bölümü ise, yurt dışından dışalım yoluyla sağlanmaktadır. İthal edilen inşaat malzemelerinin gerek fiyat, gerekse kalite yönünden kontrol edilmemesi, inşaatların kalitesinin düşmesine ve inşaat maliyetlerinin de yükselmesine yol açmaktadır. 1982-1986 döneminde inşaat makineleri yatırımlarında gerilemeler görülmektedir. 1982 yılında sabit fiyatlarla 7.900.000 Türk Lirası olan inşaat makineleri yatırımları, inşaat faaliyetlerindeki büyük artışa rağmen, 1986 yılında 6.500.000 Türk Lirasına düşmüştür. İnşaat makinelerinin toplam yatırımlar içerisindeki payı da 1982'de %1.1'den, 1986'da %0.6'ya düşmüştür.

Ulke ekonomisinin kalkınmasına itici bir güç oluşturması beklenen ve bunu devamlı her program yılında ileri süren Hükümet, bu konudaki ticaret ve pazarlama sektörü için diğer sektörlerde gerekli atılımların yapılamaması nedeniyle, ekonomik gelişme içerisinde bu sektörden de söylediği ve beklediği sonucu alamamıştır.

Tarım sektörünün gerilemesi, sanayinin yerinde sayması, haberleşme ve ulaştırmada artık kronikleşen hastalıkların ortadan kaldırılmaması, ticaret sektörünü olumsuz yönde etkilemektedir. Ticaret sektörünün gelişmesini önleyen bu sorunlar, ortadan kaldırılmadığı için de ticaret sektörü, bavul ticareti duvarları içerisinde hapsolmaya mahkûm edilmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; **coğrafi** konumu, iklimi, tarihi doğal zenginlikleri ile bir turizm cenneti olması gereken Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, 1983-1986 döneminde bu sahada az da olsa bir ilerleme kaydedememiş ve bu sektörde de gerileme görülmüştür.

Sabit fiyatlarla 1982 yılında turizm sektörünün katma değeri 95.6 milyon Türk Lirası iken, 1986 yılında 92.9 milyon Türk Lirasına düşmüştür.

Turizm sektörünün katma değerindeki bu düşüşe paralel olarak, Gayri Safi Yurtiçi Hasıladaki payı da 1982'deki %2.2'den 1986'da %1,8'e gerilemiştir.

Turist sayısında 1982'den 1986'ya artış olduğu söylenmekle birlikte, bu artışın bavul ticaretini yürüten Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu bavul turistlerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Çünkü gelen turistler içerisinde Türkiye Cumhuriyeti Uyruklu olmayan turistlerin oranı 1982'deki %25.8'den, 1983'te %20.7'ye, 1984'te %17.6'ya ve 1985'te %17'ye sürekli olarak düşüş göstermiştir. 1986'daki %19.6' üçüncü ülke uyruklu turist oranı ise 1982'deki %25.8'den epeyce aşağılara düşüldüğü görülmektedir.

Bu arada otellerde konaklayan Türkiye Cumhuriyeti uyruklu turist sayısı da 1983'teki 35.418 kişiden, 1986 yılında 23,550 kişiye düşmüştür. Pansiyonlarda konaklayan Türkiye Cumhuriyeti uyruklu turist sayısının 1982'deki 11,235 kişiden 1984 ve 1985 yıllarında iki katından da fazla olmak üzere 24,000 civarına yükselmesi ve 1986'da bu sayının 18,797 kişiye yükselmesi, turist sayısındaki artışın bavul turistlerinin artışından kaynaklandığını açıklıkla ortaya koymaktadır.

1983-1986 döneminde turistlerin geceme sayıları da genel olarak düşüş göstermiştir. Bunun sonucunda turistik tesislerin kapasite kullanım oranları da 1983'te %30.31'den 1984'te %27.54'e 1985'te %23.07'ye ve 1986'da %22.71'e düşmüştür.

İstihdam yönünden büyük umutların bağlandığı turizm sektöründe 1983-1986 döneminde sadece 341 kişilik ek istihdam yaratılabilmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tarım, sanayi, ticaret ve turizm sektörlerindeki gelişmeler büyük ölçüde, ulaştırma-haberleşme sektöründe gerekli altyapı yatırımlarının yapılmasına ve bu sektörün çağa uygun etkinlik ve verimlilikle çalışmasına bağlıdır.

Bu sektördeki sorunlar çözümlenmeden, tarım, sanayi, ticaret ve turizm sektörlerinde atılım yapılması zaten mümkün değildir.

1982-86 dönemindeki yatırımlarda, programlarda öngörülen hedefler, büyük ölçüde sektörel sapmalar göstermiştir. Hükümetin uyguladığı politikalar nedeniyle, kaynaklar daha çok ölü yatırımlara ve spekülatif sahalara kaydığından, KKTC ekonomisine katkıları beklenen ölçüde gerçekleşmemektedir. Ayrıca 1982-1986 döneminde yatırımlarda programlanan hedeflerin de gerisinde kalınmıştır.

Gerçekleşen sabit sermaye yatırımları içerisinde kamu sektörünün payı, hedeflerin çok gerisinde kalmaktadır. Kamu yatırımlarının gerçekleşme oranı 1983'deki %41'den, 1984'de %45.4'e yükseldikten sonra 1985'de %36.3'e ve 1986'da %27.7'ye düşmüştür.

Olü bir yatırım olmasına rağmen spekülâtif kazanç sağlama cazibesi nedeniyle konut yatırımları, 1982-1986 dönemindeki sabit sermaye yatırımları içerisinde, sürekli olarak en büyük paya sahip olmuş ve toplam içerisindeki payı 1982'de %34.6'dan 1986'da %47.5'e yükselmiştir.

Yatırımların sektörel yapısı, sürekli olarak ve önem oranlarda program hedeflerinden sapmalar göstermektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; beş yıllık plan dönemin ise hangi dalını ele alırsanız, ülkemiz ekonomisinin hiç de iyi ellerde olmadığına kanıtlarını görebilirsiniz. Toplam kamu gelirleri içerisinde, yerel gelirlerin payı 1982 %51.1 iken, 1986 yılında gerileyerek %48.7'ye düşmüştür. Aynı dönem içinde dış yardım ve kredilerin payı ise %48.9'dan %51.3'e yükselmiştir. Yıllar itibarıyla bütçe açıkları öner rakamlara ulaşmıştır. 1982 yılında 2,856,800,000 Türk Lirası olan bütçe açığı, 1986'da 53,585,700,000 Türk Lirasına ulaşmıştır. Burada sormak gerekir. Bu gidişle mi ekonomimizi ke ayakları üzerinde duran bir yapıya kavuşturacağız?

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Ülkemizin en önemli sorunu olan enflasyon ve pahalılık konusunda ise, planda herhangi bolumlu yaklaşımlar görme olanağı yoktur. Oysa plansız geçen 1982-1986 döneminde, pahalılık yılda ortalama %50'lerde doluşmuştur. Bu gerçek, KKTC'nin kendi birimine ve para politikasına sahip çıkmasını mutlaka zorun duruma getirmektedir. Planda sadece laf olarak değinilen "enflasyonla mücadele sürdürülecek" deyiminin açıklanması yapılmalıdır. Enflasyonla Hükümet plan döneminde nasıl mücadele edecektir? Enflasyonla mücadelenin bugün için en etkili yolu para politikasıdır. Oysa, planda bu konuda hiçbir olu yaklaşım yoktur. Planda yer alan "fiyat istikrarının sağla

ve ücret fiyat dengesinin sağlanmasına özen gösterileceği" cümlelerinin hayata geçirilmesi zorunluluğu vardır. Çünkü geçmiş plansız dönem içerisinde Bakanlar Kurulunca onaylanan yıllık programlarda da aynı cümleler yer almakta idi. Ancak gerçekleşme hiç de söylenen şekilde olmamış, ne fiyat istikrarı sağlanabilmiş, ne de fiyat-ücret dengesinin sağlanmasına özen gösterilmiştir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; özellikle bu konuda Hükümetin geçmiş Birinci Planda ve geçiş yılı programlarında yer alan görüş ve düşüncelerden farklı bir uygulama içerisinde olduğunu da vurgulamak isteriz. Özellikle Plan içerisinde yer alan ve maaş ve ücretlerdeki reel gelirleri önleyebilmek amacı ile, nelerin yapılacağı konusunda Hükümet söz söylemekten bile kaçınmaktadır. Konuyu sadece Cost Of Living Allowance'a getirmekte ve eşel-mobile bağlayarak bunun yanıtını vermeye çalıştığını söylemeye çalışmaktadır. Oysa bu ülkede ne uygulamadaki eşel-mobil sistemi ile, ne de eşel-mobil sisteminin uygulanmadığı kesimler açısından, ücretlerin reel gerilemelerinin önlenmediği söylenemez. Bugün Hükümetin uyguladığı politikalar sonucu eşel-mobil sistemi üzerinde yapılan müdahalelerle, enflasyon rakamı ile, hayat pahalılığı rakamı ile Devletin saptadığı hayat pahalılığı rakamları arasında da önemli farklar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu nedenle biz, ısrarla Hükümetin bu konuda eski ciddiyetini terkettiğini ve konuya siyasi müdahalelerle eğilmeye başladığını söyleme ihtiyacını duymaktayız. Önümüzde, ülkemizde halen yürürlükte bulunan ve herkesin her an çıkıp alabileceği Mark'ın, Sterlin'in durumları ile Devlet Planlama Orgütü'nün hayat pahalılığı rakamı, Türkiye İstanbul Ticaret Odası'nın rakamı ve Türkiye Hazine Bakanlığının rakamları mevcuttur. Burda bunları yanyana koyduğumuzda bir de aynı esaslar üzerinde Devlet Planlama Orgütü'nün aynı saptamaları ile hesapları çıkararak, hayat pahalılığı indeksini çıkaran KTAMS'ın istatistik rakamları mevcuttur.

Bunları yanyana koyduğumuzda, Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüyoruz ki bizim Devlet Planlama Orgütü'nün rakamı dışındaki tüm bu söylediklerimizin rakamları birbirine uymaktadır. Mark'ın on aylık devredeki değer kazanımı %41, Sterlinin %47, KTAMS'ın %48, Türkiye İstanbul Ticaret Odası'nı %41, Hazine Bakanlığının %42. Hepsinin dikkat ettiyseniz 40-41 de oynamaktadır. Bizim Devlet Planlama Orgütü ise %34 demektir. Bu açıkça ülkemizde Devlet Planlama Orgütü rakamının siyasal nedenlerle oynadığını ve gerçek rakamı yansıtmadığını göstermektedir.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Şükret, şükret. Sıfır da diyebilirler.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - Biraz daha onu da yapacaklar. Zaten geçtiğimiz yıl içerisindeki reel ücretlerdeki gerileme, asgari ücret tespiti aşamasında da gözler önüne serilmiştir. Kamu görevlilerinin maaş ve ücret düzenlemeleri aşamasında da gerçekleşmiştir. Planda iddia edildiğinin aksine, ücretlerin geriye çekilmesi yöntemi gündeme getirilmiştir. Bu nedenledir ki Planda ücretlerdeki gerilemeyi sayfaları arasına almamasın nedeni anlaşılmaktadır. Burda sadece basit bir cümle ile geçmekte, ama reel ücretlerin ne oranda gerilediği konusu ortaya konmamaktadır. Yalnız denmektedir ki 1986 yılında 46,000 Türk Lirası olan asgari ücret, 75,000 Türk Lirasına ulaşmıştır. Oy hepimiz biliyoruz ki bu asgari ücretin tespitinde bile sadece hayat pahalılığı indeksi rakamını uygulamış olaydınız, bunun yüz küsur bin Türk Lirası olacağı açıktır. O bile uygulanmamıştır. Kaldı ki bu ülkede asgari ücret esasını dahi kabul etmeyip de asgari ücret altında çalıştırılan birçok insanın mevcudiyeti de açık olarak bilinmektedir. Bunun yanında Hükümet yine enflasyonla mücadeleyi sürdüreceğini söylemektedir ama mücadeleyi nasıl sürdüreceğini, hangi politikaları gündeme getireceğini ve ne tür tedbirlerle buna müdahale edeceğini de açıkça ortaya koyamamakta, aksine bu ülkede enflasyonu körükleyip fiyat tırmanışını hızlandırıcı politikaları uygulamayı bir getirip, yasaları burdan getirip geçirmekte ve uygulamayı koymaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının teknik olarak da eksik hazırlandığını burada söylemek istiyorum. Bu Planı alıp incelediğinizde ilk bakışta bu Planın teknik eksikliği de bariz şekilde gözler önüne çıkmaktadır. Plan ve programların uygulanmasında en önemli araç biliyorsunuz devletin bütçesidir. Halbuki bu planda plan dönemi kapsayacak bir bütçe hedefi yer almamış ve bütçe ile ilgili ayrıntılara yer verilmemiştir. Bütçesiz bir planın ne denli işleyeceği, hangi mali, ekonomik ve sosyal politikaları esas aldığı görmek ve değerlendirmek mümkün değildir. Planın üçüncü bölümünde makro ekonomik politikalar kısmında, maliye politikalarından bahsedilmektedir, maliye politikalarından. Oysa bu politikaların işlerliliği, boyutları ve niteliğini bütçe hedeflerini görmeden, analiz edip değerlendirmeden, ortaya koymak asla olası değildir. Yani yalnız cümle olarak oraya koymak önemli değildir. Bunun plan içerisinde değerlendirilmesinin yapılabilmesi bu konuların daha açık, net olarak planda yer almasını gerekli kılmaktaydı. Bu teknik eksiklik planın ciddiyetine ve uygulanabilirliğine de gölge düşüren önemli bir husustur. Hele bizim gibi bütçenin gerek hacim ve gerekse politikaların uygulanmasındaki önemi dikkate aldığımızda bu eksiklik daha da çarpıcı bir nitelik kazanmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Planda göze çarpan ikinci önemli eksikliğe gelince, Planın elli altıncı sayfası sayın arkadaşlar, ödemeler dengesi hedeflerini gösterir. Dış ekonomik ilişkilerimizin bir aynası olan ödemeler dengesi tablosunun, baktığınızda yarım hazırlandığını, eksik hazırlandığını ve sermaye hareketleri ile döviz rezervlerine ilişkin hedeflerin bu Planda yer almadığını görürsünüz. Oysa otuz sekizinci tabloda da açıkça görüleceği gibi, dış ticaretin, dış satım ve dış alımda görünmeyen işlemlerin turizm ve diğer görünmeyenler altında cari işlemler dengesinden sonra sermaye hareketlerinin, Türkiye Cumhuriyeti yardım ve kredileri, diğer dış yardımlar, bedelsiz dış alımlar ve bunun altında sermaye hareketleri dengesinin, en altta da rezerv hareketleriyle kısa vadeli diğer sermaye hareketlerinin yer alması gerekmekteydi.

Bu maalesef gözden kaçırılarak Plana konmamış ve bunun eksik hazırlanmasına neden olunmuştur. Bütünlükten yoksun ve ödemeler dengesi açıklarını kapatacak kalemlere ait vergilerin tabloda yer alması, dış ekonomik ilişkilerimizin değerlendirilmesi, hedeflerin tutarlılığı açısından olduğu kadar, ekonomimizde önemli yeri olan dış satım ve dış alım ile dış ödemelerde kullanılacak ve ekonomiyi finanse edecek kaynakların değerlendirilmesi açısından çok önemlidir. Bu eksiklik plan hedefleri ile gerekli tutarlılıkları saptamayı engelleyen ve II. planı işlemez, yararsız hale getiren en büyük eksikliklerdendir.

Aslında bütçe ve ödemeler dengesi ile ilgili teknik eksikliklerin Planda yer almaması tesadüf değildir. Yani onu da vurgulamakta yarar vardır. Bütçe ile ortaya konmayan ve ödemeler dengesinde yer almayan kalemler aynı şeylerdir. Bilindiği gibi Bütçelerimizin %60'ı Türkiye Cumhuriyeti yardımlarıyla sağlanır. Ödemeler dengesinden çıkarılan ve saklanma istenen sermaye hareketleri içinde yer alan önemli kalem, dış yardım ve kredilerdir. Bunun tamamı da Türkiye Cumhuriyeti'nden sağlandığı biliniyor, konu Türkiye Cumhuriyeti yardımları olunca ve son yıllarda TC'nin KKTC'ye yapılan yardımlara ilişkin tutumu dikkate alınınca, sözkonusu teknik eksikliklerin tesadüfi değil, bilinçli olarak yapıldığı ortaya çıkar. Anlaşılan Hükümet, beş yıllık dönem için Türkiye Cumhuriyeti'nden ne miktarda yardım alabileceğini garantiye aldığı için bu yöndeki hedeflerini es geçmek ve eksik bırak zorunda kalmıştır.

Ancak, Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kalkınım demek, bunun finansmanını sağlamak demektir. Finansman kaynakları yaratılmadığı zaman kalkınmayı başarmak bir yana, mevcut gerisine gidileceği açıktır. Bu haliyle ikinci plan da diğeri gibi ciddiyetten uzaktır ve ciddiyetten uzak olarak hazırlandığı açıkça görülmektedir.

Planda görülen diğer önemli bir eksikliğe gelince; o da reel ücretlerdeki azalmanın somut olarak ortaya konmaktan kaçınılması ve giderek büyük boyutlara ulaşan gelir dağılımı bozukluğu sorununa ciddi olarak eğilinmemesidir. Oysa hızlı bir enflasyon içinde yaşayan ve önemli fiyat tırmanışlarının yaşandığı ülkemizde bu sorunun, eşel-mobil sistemi ile ortadan kalkmadığı ve reel ücretlerde önemli gerilemeler olduğu açıktır. Hele 75,000 ₺ olan asgari ücretin günümüz fiyat gerçeklerinde gerçekçi bir rakam olmadığı da iyice bilinmektedir.

Planın açıkça belirttiğim bu niteliklerini dikkate alarak, teknik ve bilimsel analizine ve hedeflerindeki gerçekçiliğe fazla değinmek de istemiyorum. Ancak Planın gerçekleştirme bölümünde verilen değerlerle, hedefler bölümünde verilen değerlerin çelişkinin yarattığı politikaya, politika tutarsızlığına önemli gördüğüm için değinmek istiyorum.

Planda öngörülen hedefe göre, özel tüketimin yıllık ortalama olarak artış hızı %7.4, özel tasarrufun artışı ise %0.5'tir. Demek ki tasarruf yerine tüketim hedeflenmektedir. Planın başka bir sayfasında ve yerinde ise iç tasarrufların artırılmasından dem vurulmaktadır. Kamunun sürekli tasarruf açığı verdiği, yani negatif tasarrufta bulunduğu dikkate alındığında, tüketim artışının çok gerisinde kalan bir özel tasarrufla iç tasarruf nasıl artırılacak, kamu tasarruf açığı nasıl karşılanacaktır? Bu sorular hep boşlukta kalmaktadır. Oysa planın 1982, 1985 dönemi gerçekleştirme verilerine göre iç tasarrufların Gayri Safi Milli Hasılanın %13.4'üne ulaştığı belirtilmektedir. Toplumda yüksek enflasyona rağmen böylesine bir tasarruf eğilimi gerçekten var idi ise, bu eğilim İkinci Plan döneminde neden devam ettirilmiyor? Yoksa gerçekleştirme ile ilgili verilen rakamlar gerçeği yansıtmayan ve oynayan rakamlar mıdır? Bunun başka izahı da olamaz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin 15,705,500,000 ₺ olan dış açık değeri, Plan döneminde yılda ortalama olarak %8.8 artarak 23,955,800,000 Türk Lirasına yükselmesi hedef olarak veriliyor.

sayın başkan, sayın milletvekilleri; ciddi bir planlamada ülkelerin dışa bağımlılığını artırmak değil azaltmak için yani dış açığını küçültmek esas olarak alınması lazımdır. Biz ise yaptığımız planda dış açığımızı %8.8 büyütmeyi hedef olarak koymaktayız. Böyle bir planlama ve böyle bir plandan sıhhatli bir şekilde bahsetme olanğı yoktur. Bu gerçek durum da planda anlaşılmaz bir çarpıklık olarak görülmektedir.

sayın başkan, sayın milletvekilleri; anlaşılan o ki 1982-1986 ekonomik rakamlarıyla oynanmış ve ekonominin bulunduğu gerçek durumdan çok daha iyi yolda olduğu gösterilm istenmiştir. Ancak DPÖ gerçekleri gizleyememiş ve ikinci plan hedeflerini varolan, ancak gösterilmeyen verilere göre belirlemiştir. Bu da çelişki ve tutarsızlığı ortaya çıkarmıştır.

Ekonomide belirtilen oranda bir kaynak yetersizliği varken ve bu yetersizliği gerek bütçe gerekse ödemeler dengesi hedefleriyle nasıl karşılanacağı ortaya konmamışken acaba %7'lik yıllık ortalama büyüme nasıl karşılanacaktır? Nasıl gerçekleşecektir? Bu hedefin tutarlılığına da inanmak olası değildir. Rakamları söylemek ve propaganda yapmak güzel birşeydir ama o rakamların gerçekten uygulama aşamasında gerekli olan finansmanları, gerekli olan kaynakları göstermeden söylenenler de havada bir balon gibi sönmeye mahkumdür.

planın ana hedefi, büyüme hedefi olmalıdır. Çünkü diğer hedefler hep bunun üzerine inşa edilir. Eğer bu hedef tutarsız ve inandırıcılıktan uzaksa, diğer hedefler üzerinde de fazla durmaya gerek yoktur.

Bizim de bu aşamada yapacağımız budur. Tutarsız bir hedef gösterildikten sonra, bizim kalkıp diğer hedefler üzerinde fazla tartışma yapmamız gereksiz kalmaktadır. Bu nedenlerle ben sözlerimi bağlamak istiyorum.

kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde kaynaklarımızı esas alarak, gerçekçi ve sıhhatli rakamlara dayanan plan ve programlar yapılmasının zorunluluğu vardır. Ağırlaşan ekonomik ve sosyal sorunlardan kurtulmanın yolu, kendi ülke koşullarımıza ve kendi ülke potansiyelimize uygun plan ve programların süratle bilimsel ve gerçekçi rakamlarla hazırlanıp uygulamaya konmasına bağlıdır. Ulusal birlik partisi-yeni doğuş partisi hükümetinin ülke koşullarımıza uymayan ve önemli teknik hatalar da içeren göstermelik ikinci beş yıllık kalkınma planını toplumcu kurtuluş partisi olarak kabul edemeyeceğimizi ve olumsuz oy vereceğimizi belirtir, saygılar sunarım.

BASKAN - Teşekkürler sayın Erdal süreç.

sayın milletvekilleri; söz sırası sayın Ergün Vehbi'dir. Buyurun sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın başkan, değerli üyeler; uzun zamandan beri ilk defa planda, ikinci beş yıllık kalkınma planının görüşmeleriyle yine bu planın birinci yılki diliminin, programının bütçeye yansımaları olan bölüm, komite ve genel kurulda aynı günlerde görüşülmektedir. Aslında doğal olanın şu olması gerekirdi. Çok daha önceleri uzun senelerdir geçiş yılı programlarıyla idare edilen dönemde, çok daha önceleri ikinci beş yıllık kalkınma planının hazırlanması ve en genel boyutlarda meclisin tartışmasına çok daha önceleri sunulması gerekirdi. Şu anda ne yazık ki bir gecikme olduğu için ve bütçenin de yasal sınırlarda meclise sunulabilmesi için bu tartışmalar üstüste gelmek zorunda kaldı. 1988 yılı program dilimi, bütçe meclise gelmeden çok kısa bir süre önce, o da yine alelacele resmî gazete'de yayınlandı. Yani, hepsi iç içe geçmiştir. Zaten pek büyük fark yapmaz. Yani plan düşüncesine, program düşüncesine ve planlı, programlı bütçe düşüncesine ragbet etmeyen bir hükümetten, bundan başkasını beklemek de olası değildir. Hepsi üstüste geldi, işte bir yasak savma kabilinden ikinci beş yıllık kalkınma planı görüşüyoruz. Yine bir yasak savma kabilinden bütçe görüşüyoruz. Şimdi, tabii hükümete mensup arkadaşlar

bu söyledigime itiraz edecekler ama, ne yazık ki gerçek budur, uygulama budur. Pütçe de bir yerde mali bir plandır. ve geçmiş perspektif içerisinde incelediğimiz zaman, her yıl bütçelerinin çok büyük açıklar vererek hedeflerinden saptığını da kesinlikle görüyoruz. Nerden geliyor bu? Hazırlanış biçiminden, temel ekonomi politika sakatlıklarından ve kaynak yetersizliği, bu yetersizliğin de sağlam olmayan kaynaklara pütçeyi dayama mecburiyetinden geliyor. Pütün bunlar, birleştiği zaman da, gerçekten bize sunulmak istenen, yani teorik boyutlarda bize anlatılmak istenen, kabul ettirilmek istenen plan düşüncesi, program düşüncesi ve plan-program bütçeler düşüncesi de yatmakta ve geçersiz kalmaktadır.

Sayın Başkan, değerli üyeler; Cumhuriyetçi Türk partisi adına planın, ikinci beş yıllık kalkınma planının genel boyutta oldukça detaylı ve tutarlı bir eleştirisini Sayın Genel Başkanımız yapmıştır.

(Meclis Başkanı Sayın Hakkı Atun, Başkanlık kürsüsünü Başkan Yardımcısı Öt. Sait Güven'den devralır.)

Yine Cumhuriyetçi Türk partisi adına benden sonra konuşacak olan arkadaşım da, Salih Uşar arkadaşım da sektörel bazda, tarım, sanayi, ticaret, turizm sektörlerini ele alacak ve daha teferruatlı bu konularda Cumhuriyetçi Türk partisinin görüşlerini bildirecektir.

Ben, çok kısa olarak yine genel boyutta bazı görüşleri ve eğitimdeki gelişmelerle inşaat, ulaştırma, haberleşme, alt yapı faaliyetlerini ve bunlara yönelik hedefleri eleştirmeye çalışacağım.

Değerli arkadaşlar; bir ülkede kalkınma planlarının yapılmasının amacı bellidir, ya da amaçları bellidir. Kalkınma planları ülkeyi kalkındırmak, ülkeleri az gelişmişlikten kurtarmak, kişi başına düşen geliri artırmak, yine ülkede muhtelif katmanlar, değişik katmanlar arasında sınıflar arasında dengesizlikleri, gelir dengesizliklerini ortada

kaldırmak, asgariye indirmek. Bu amaçlara yönelir. ve pek tabii ki planı hazırlayan hükümet de çok iyi bilmektedir, rakamsal büyüme kalkınma demek değildir. yani karşımıza getirilen planda, karşımıza getirilen bütçelerde ve programlarda rakamsal büyüme vardır. %7 de kalkınma hızı öngörülmektedir. Ancak sadece enflasyon, Türk parasının değer düşümü dikkate alınarak, bütçelere veya planın dilimlerine getirilecek artışlar, bir ülkenin kalkındığını kesinlikle göstermez. kalkınma ile birlikte olumlu birçok göstergelerde, olumlu gelişmelerin ve yine ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel yapısında köklü, yapısal değişikliklerin birlikte olması sözkonusudur. Eğer kalkınmadan bahsedeceksek bunları bir müştereklik içinde düşünmek mecburiyetindeyiz. Muhalefet, hükümetlerin ekonomi politikalarını niye eleştirir? Muhalefet bugüne kadar geçtiğimiz yıllarda hükümetin koyduğu hedeflere, koyduğu amaçlara bakar ve bunlara ulaşıp ulaşılmadığını irdeler, yine kalkınma için uluslararası boyuttaki göstergeleri ele alır, bu göstergelerde olumlu gelişme olup olmadığına bakar ve bu çerçevede eleştirilerini getirir. Eleştiriden amaç; mevcut politikalara kendi alternatiflerini ortaya koymaktır. Bu açıdan hükümet politikalarına, ekonomi politikalarına baktığımız takdirde, sayın başbakanın takdim etmeye çalıştığı gibi, işine geldiği gibi seçtiği rakamlarla bize duyurmaya çalıştığı gibi, ülkemizde gerçekten bir kalkınma olduğunu kabul olduğunu etmek mümkün değildir, olası değildir. Asıl kalkınmayı ölçecek olan, gösterecek olan göstergelere sayın başbakan ve ne yazık ki yine belli hükümetin etkisi altında kalmış planlamacı arkadaşlar da değinmemişlerdir. Örneğin; kişi başına düşen gelir planımızda Türk parası ile şöyle bir geçirilmektedir. En esaslı ölçek doğal olarak, birinci derecedeki ölçek kişi başına düşen ulusal gelirin ülkedeki boyutudur. Buna baktığımız takdirde Türk parası bazında verilen rakamlarda küçük bir gelişme olmuştur. Oysa verilmiş olan kalkınma hızlarına uyulmuş olsaydı, en azından bu kişi başına düşen ulusal gelirin boyutunun misli ile bu yıllarda katlanmış olması ve ülkemizde insanlarımızın gerçekten gelir düzeyinin istenen boyutta daha süratli artmış olması gerekirdi. 1977 sabit fiyatları ile plana baktığımız zaman; 1985'te 31,696

iken, 1986'da 32,728 olmuş ve Türk parası ile bu kıyaslama verilmiş. Biz eleştiri yaptığımız zaman hükümet bize, sayın maliye bakanı kendisi, istegimiz üzerine dolar bazında da istatistiki bilgileri getirmiştir. Şimdi bundan bir kıyaslama yapmak istiyorum, sonuç çıkarmak istiyorum. Biz ne diyorduk? Bir ülkenin kişi başına düşen gelir düzeyi o ülkede kalkınmışlık boyutunda olabilmesi için en azından 6000 dolarlar civarında oynaması gerekir. Neynemiyle, uluslararası normlar bunlardır. Herhalde 2000 dolar veya 3000 dolar bugün için artık ülkemizde, birçok ülkede 10,000 doların, 11,000'lere, 12,000'lere dönüştüğü bir durum yaşanırken, 2000 dolar veya 3000 doların bir kalkınmışlık göstergesi olması mümkün değildir. Yani ölçüklere baktığımız zaman, uluslararası normlara baktığımız zaman bize bunu gösterir. 6000 doları veya o civarda oynaması gerekir. 6000 doları veya aşmış olması gerekir. Bizdeki gelişmeler nedir değerli arkadaşlar?

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET RAYRAM (Yerinden).
Şenin dediğin, terazinin bir tarafına tartı koymadan tartmaya benzer.

ERGÜN VEHBİ (Devamla). Sayın bakan siz yanıt vermek üzere çıktığınızda lütfen bu normların ne olduğunu söyleyin, biz de sizlere uluslararası kitaplardan, verilerden getireceğiz, göstereceğiz. Yani ben daha açık söyleyeyim ki insafli konuşuyorum. Yani, kalkınmışlık ölçüğü 10,000 dolar falan deniyor da bugün, ben burda gerçekten bunu tenzil ederek diyorum ki, yani bizim toplum da şöyle bir 6000'lere doğru tırmansa hani büyük bir olay yaşanacaktır. Bunun için biraz tenzilat yapıyorum ve çok iyimser iktisatçıların, ekonomistlerin görüşüne değil de, daha kötümser olanlara yaklaşıp 6000 rakamını getiriyorum. Oysa gerçekte bugün kalkınmışlık ölçüğü olarak 10,000 dolar civarı alını yani, güney bile daha süratli gitmesine rağmen, gerçekten, uygar düzeyde, kalkınmış, gelişmesini tamamlamış bir düzey gelmemiştir. Bizden dört misli daha fazla ulusal gelir, kişi başına düşen ulusal gelire sahip olmasına rağmen. Şimdi ..

İÇİŞLERİ, KÖY İŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TASKENT ATASAYAN (Yerinden)- Fena hesap ettin. 10,000
büyük rakam.

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden)-
işte tenzilat yaptı ya.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- sizin hatırladığınızı tuttuğum
için indirdim. 6000 dedim.

TASKENT ATASAYAN (Devamla)- O da çoktur. 3000 de
da anlaşalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Tabii, tabii çok.

TASKENT ATASAYAN (Devamla)- 3000 de da anlaşalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- çünkü indire indire bize
verilen rakamın bir kalkınmışlık göstergesi olduğunu
söylemeye çalışacaksınız. şimdi bakın.

TASKENT ATASAYAN (Devamla)- 3000 de anlaşalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- komisyonda da söyledim.
Arkadaşlar yakıştırmamı mazur görsünler. 1978 yılında,
kişi başına düşen ulusal gelir dolar bazında 1463, 1979
yılında 1556 olmuş. 1980 yılında 1561, demin söyledim,
1981 de düşmeye başlamış 1435 olmuş, geçiyorum, 1983 te
1305 olmuş, bunlar hükümetin verdiği rakamlar. DPÖ den
alınmış. 1984 yılında 1274'e düşmüş.

TASKENT ATASAYAN (Devamla) - Güney'in kaçtır Ergün Bey?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Efendim?

TASKENT ATASAYAN (Devamla) - Güney'in kaçtır?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Neyin kaçtır, anlayamadım?

BASKAN - Güney'in.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Güney'in 6000 civarında olduğu, beşin üzerinde olduğunu biliyoruz.

TASKENT ATASAYAN (Devamla) - Yok.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Yok deme sayın başkan.

TASKENT ATASAYAN (Devamla) - Rize %50 kışan, onlara da %100 artırım Ergün Bey.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Malum ya.

NACİ T. USAR (Gazi mağusa) (Yerinden) - Rumcudur da onun için.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Malûm ya komşu ve sizin iddia-
mıza göre bizim de sevgili dostlarımız ve onun için onlara
biraz üste doğru yükseltmeye çalışıyoruz.

Arkadaş, bu bir gerçek. 5000 Doların üzerinde 6000
civarına doğru adamların kişi başına düşen ulusal gelirleri
tırmanmaktadır.

İÇİŞLERİ, KOY İŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Bize skontı yapan, onlara zam
4000-5000 arasındadır onların da.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Yani 5000 de kabul etsek...

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Bizimki gibi.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Bizimkine ne kadar yakın
değil mi? 1274 Dolarla 5000 civarında.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sen dersin 10,000
olması lâzım kalkınmış olmak için. Onu söylüyorum ben.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Tabii, tabii. Onları da
ben kalkınmış ülkeler düzeyine koymuyorum. Efendim?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - 10,000 kalkınmıştır.
10,000'in altında kalkınmamıştır.

BAŞKAN - Sayın Bakan...

ERGUN VEHBİ (Devamla) - 10,000 bugün birçok ülke
10,000 sınırını aşmıştır.

BAŞKAN - Sayın Atasayan karşılıklı...

ERGUN VEHBİ (Devamla) - İyice incelediğiniz zaman İsviçre'nin, Kuveyt'in, Amerika'nın, Kuzey ülkelerden bazılarının, İskandinav Ülkelerinden bazılarının bu sınırı aştığını ve yarış içinde, öteki kalkınmış ülkelerle yarış içinde olduklarını çok rahatlıkla görürsünüz. Şimdi 1984'de 1274'e düşürmüşler. Kim düşürdü? Cumhuriyetçi Türk Partisi mi? Muhalefet mi düşürdü? Bu dönemde ülke ekonomi politikalarını Saptayan Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planını uygulayan ve Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı bittikten sonra da her yıl geçiş yılı programları uygulayan kimdir? Hükümettir. Hükümet politikaları ile 1274'e düşmüş, şimdi iş asıl ondan sonra geliyor bize Sayın Maliye Bakanı rakamları getirdi, 1985'te 1493'e çıkmışız, 1986'da da nasıl oldu istatistikî verilerde son yıllarda oynama boyutu giderek büyüdüğü için de 1757'ye çıkmışız. Yani 1979...

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinde) - Rakamlar yükselince oynama oldu.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - 1979 yılına nazaran şöyle bir 200 Dolarcık ilâve yapmışlar şey. 1979'dan bu yana sekiz yılda 200 Dolar ülkeyi kalkındırmışlar. İşte açık, rakamlar açık. 1556, şimdi 1757 deniyor. 201 Dolar bir fark var. Bunu Komisyonca öyle dedim, meşhur fakradır. Hani kö lünün önce eşeğini kaybedip, sonra bulmasına benzer ve bulduğu için de çok sevinir. Oysa kendi eşegidir, bulduğu aynı eşektir. Kaybetmiştir, onu bulmuştur, toplum da 1500-1600 Dolardaki millî gelirden, kişi başına düşen mill gelirden önce düşürüldü, düşürüldü, şimdi de bir rakamsal oyunlarla işte o geçmiş boyutuna birdenbire ulaşıverdi. Yani kaybettiğini buldu ve bekliyorlar ki halkla beraber muhalefet de buna zil çalıp oynasın veya sevin sin. Mümkün değil.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kaldı ki gelir artışları yukarılardadır efendim. En yukarılarda.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Evet, Sayın Talât arkadaşımın söylediği gibi yine kalkınmışlığın göstergelerinden bir başka boyutta gelirin dağılımıdır. Gelir dağılımındaki bozulmadır. Buna dair de biz aradık, baktık, sorduk, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında veya Hükümetin kendi açıklamalarında bu gelir dağılımında düzelme veya bozulma boyutunu göremedik. Bu yok. Çünkü bu bir gösterge. Aynen kişi başına düşen ulusal gelir gibi bu da bir gelişmişlik örneği, bir kalkınmışlık göstergesi. Yani rakam olarak da 200 Dolar falan ulusal geliri, kişi başına düşen ulusal geliri artırmış olabilirsiniz ama, asıl servetler ülkemizde gittikçe daha büyük boyutta bir avuç tekelinin elinde biriktiği için de, gelir dağılımı sürekli daha da kötüleşmektedir. Yani zenginle fakir arasındaki uçurum giderek bozulmakta. zengin sayısı azalmakta, orta sınıf ortadan kalkmakta ve büyük bir kitle köylü, tarımcı, hayvancı, işçi ve memur, fakir sınıf olarak gittikçe aşağılara doğru gitmektedir. Ülkemizdeki bir ikinci boyut da budur. Ben söylüyorum söylüyorum, tersini bana iddia etmiyorlar, rakam da bulamadık, rakam da getirmiyorlar. Bugün için ülkemizde %85 geliri %10 gibi bir nüfus yemektir. Geri kalan %15 boyutundaki gelir de, geriye kalan %90 nüfus tarafından bölüşülmektedir. Böyle kötü bir gelir dağılımı profiline ülkemiz getirilmiş bulunmaktadır. Nerden geliyor? Yine gelir dağılımının bozulması da doğal olarak hükümetlerin ekonomik politikaları ile ilişkilidir. Son zamanlarda Türkiye'den esinlenerek Türkiye ile yapılmış olan anlaşmalarda ordaki uygulanmakta olan 24 Ocak Kararları buraya ithal edilmiş bulunmaktadır. Bizim adına "Yıkım Paketi", Sayın Eroğlu'nun da adına "Refah Paketi" dediği bir ekonomik karmaşa ülkemizde sürmektedir. Bu uygulamada gelir dağılımının düzelmesi yönünde veya plan hedeflerinde gelir dağılımının düzeltilmesi yönünde gerçekçi öneriler var mıdır? Hayır. Baktığınız zaman hedeflenen, amaçlanan, yine gelirin, yine daha az boyuttaki zengin ellerde toplanmasını getirmektedir. Uygulamalar da hep bu çerçevede, bu doğrultuda gitmektedir. Dolaylı vergiler artmakta, bir türlü dolaysız vergilerin üstüne çıkamamakta, yeni yeni tüketim vergileri getirilirken, büyük sermayeye de yeni yeni bağışıklıklar paralel getirilmektedir. Yani Kurumlar Vergisi bağışlanmakta,

yatırım indirimleri getirilmekte, turizmde birtakım bağışlıklar verilmekte, büyük sermayeye teşvik adı altında birtakım fonlar kaydırılmakta, bu fonların bulunduğu alına çağrı kaynak da geniş kitleler, emekçi kesimler olmaktadır. İşte katma değer vergileri, diğer tüketim vergileri, gümrük vergileri ve yolda olan, önümüzdeki yıldan itibaren gelecekte olan her konudaki fon oluşturma usulleri hep bu sistere yönelik. İşte Konut fonu yolda geliyor, akıllarındadır. Onlar da gelecek. Sayın Üzal yapıyor ya. Onlar da yapacak. Konut fonu da katma değer vergisine paralel olarak gelecek, getirilecektir. Konut fonuna ilave başka fonlar da mutlaka yoldadır. Onlar da getirilecektir. Orneğin elektrik ücretlerine yeni yeni samlar yaparak, elektrik santralına Türk Cemaatinin, Türk Toplumunun da katkısı diye adı altında bir fon da oradan oluşturulacaktır. Önümüzdeki yıl gelir dağılımının bozulması yönünde daha büyük adımlar atılmaya başlanacaktır.

NACI T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Çorbahane-
de duracaklar Ergün Bey.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Ham hum.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ham hum forları.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) -
Bizim de var. Bir fon da bizde var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bir fon da siz mi getiriyorsunuz? Onu daha öğrenemedik. Onu da siz lütfen bize duyurun biz de halkımıza bu müjdeyi, sizin adına müjde dediğiniz, bizim de felaket dediğimiz hususu duyuralım.

MEHMET ALTINAY (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kuzun et fonu.

.../684..

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Sayın Başkan, değerli üyeler; kalkınma göstergelerine birkaç konu ile devam etmek istiyorum. Toplumdaki, toplumun fertlerindeki gelir düşüşüne paralel, gelir dağılımının bozulmasına paralel, fukaralaşmanın tipik diğer bir örneği, az gelişmişliğin ülkemizde artmakta olduğunun bir diğer tipik örneği de tüketim bileşiminde gıda payının sürekli artması. Bunun nedenleri vardır. Yani millet daha çok yiyor da bu pay onun için artıyor değil. Ölçek bu değil.

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yemekten başka bir yere ayıramıyor diye.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Yemekten başka bir yere harcayacak hali kalmıyor. Olay budur. Bir yandan ülkede kişi başına düşen süt üretimi ve tüketimi azalacak, beri yandan kişi başına düşen et tüketimi resmen verilerle azalacak ve o ülkede, halkın da gıdaya üdediği para miktarı yükselecek, herhalde bu gıda tüketiminin arttığına değil, gelir dengesinin ve fiyatlar istikrarının sürekli bozulduğuna tipik bir örnektir ve bizde ne yazık ki ülkemizde bu da yaşanmaktadır. Et tüketimi, kırmızı et tüketimi %6.8 oranında azaldı. Ovünelim mi?

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Beyaz ete ne oldu?

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Beyaz et kısmen artış gösterdi.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Kalmadı.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Eğer siz Sayın Bakan, eğer siz uygarlık ölçüsü olarak toplumların kırmızı eti tüketim balık yokluğunda da tavuğa kendisini vermesini öneriyorsanız biz buna katılmayız.

AYTAÇ BEŞEŞLER (Devamla) - Niye katılmazsınız?

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Gelişmenin, kalkınmanın, toplumlardaki kalkınmanın göstergelerinden bir tanesi de kırmızı et tüketimidir.

İÇİŞLERİ, KOY İŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Kolesterol yok.

EKONOMİ, TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN (Yerinden) - O zaman hiç kalkınmadı demektir.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Kolesterolsuz değil mi Sayın Başkan?

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Düştüğüne göre, et tüketimi, düştüğüne göre...

BAŞKAN - Çok dikkatli söylemen lâzım onu Sayın Atasayan.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Evet Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; rakamları verdikçe...

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Bakan kırmızı et yerine keklik yiyor.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Sayın Atasayan da bir düzeltme yaptı, halkın kolesterol düzeyini düşündüğü için Hükümet bu politikayı uyguluyormuş, oysa biz protein yetersizliğinden, gelecekte çocuklarımızın yaşamının, sağlığının tehlikeye düşeceğini söylemeye çalışıyoruz ve rakamlar ortadadır. Kişi başına düşen kilogram olarak kırmızı et miktarı 17.9, yani 18 kilogramdan 13.5 kilograma düşmüş vaziyettedir. Yani büyük bir başarı, bunu düşürmüşsünüz. Süt politikalarının yanlış olduğunu kırk bin defa burdan söyledik. Tabii ki doğal olarak hayvan popülasyonundaki, sığır, koyun ve keçi popülasyonundaki azalma ve teşviklerin, tarımsal üretimlerde, hayvansal üretimlerdeki teşviklerin, sürekli kaldırılması sonucu, hem hayvancılık perişan olmuştur, hem süt üretimi düşmüştür, bu rakamlara geçmiştir, istatistikî veri olarak önümüze gelmiştir. Hem de dolaylı olarak da halkımızın, toplumumuzun süt tüketimi de dolayısıyla azalmıştır. İşte bakın rakam 1982'de 36,596 ton olan süt üretimi, 1986 yılında 32,354 tona düşmüş bulunmaktadır. İşte size yine tipik bir geri kalmışlığa doğru gidişin göstergelerini anlatmış oldum.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Nüfus artmasına rağmen. Nüfus artışı da dikkate alındığında.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bir çelişkiye daha dikkati çekmek istiyorum. Plan, tasarruf yetersizliğinden, yatırım yetersizliğinden, tasarruf-yatırım açığından,

sermaye birikimi eksikliğinden bahsetmekte ve çıkar yol aram öneri olarak da yabancı sermayeyi getirmektedir. Acaba yerel kaynaklarımız yeterli düzeyde gerçekten değerlendiriliyor mu? Yani bugün için tasarruf-yatırım dengesi ülkemizde kalkınmay yönelik olarak, üretime dönük boyutlarda gerçekleştiriliyor. Bunu söyleyebilmek için yine verilere bakmamız, üretici sektörlerimize bakmamız gerekir. Gelişen sektörler hangileridir? Hangilerinde patlama boyutunda büyüme olmaktadır, hangi sektörler gerileme olmaktadır? Tasarruf-yatırım dengesizliğinden, yatırım sermaye eksikliğinden bahseden Hükümet, ne yazık ki kendi uyguladığı ekonomi politikalarda ticareti, ülkeden para kaçışını pompalayan, ülkede üretici yatırımları azaltan, ticaret bankacılığı ve buna paralel olarak ölü sektör diye adlandıracağımız inşaat sektörünü pompalamakta ve desteklemektedir.

Değerli arkadaşlarım da bundan bahsettiler, yine sektörel bazda konuşurken herhalde Salih arkadaşım da söyleyecektir ama, bir tipik örnek vermek istiyorum. Tarımda katma değer 1986'da, 1982'ye göre tam %40 olarak gerilemiştir. Yarı ülkemizde hâlâ %35 istihdamın barındırıldığı, istihdam olanların sağlandığı, insanımızın %60'ının tarımsal, kırsal kesim yaşadığı bir ülkede 1982'ye göre uygulanan ekonomi politikalar 1986 yılında, tarımda %40 gerileme olmaktadır. Buna mukabil inşaat sektöründe bir patlamayı yaşamaktayız ve müdahale edemiyor. Hükümet çoğu kez kalkınma göstergesi olarak kentlerin çevresine gayet sağlıklı, hastalıklı biçimde yığılan beton yapılarını, mahallelerini göstermektedir. İnşaat sektöründe malzeme ithalinde 1986 yılında %100 artış olmuştur. Dört mil üç yüz küsur milyondan, sekiz milyar altı yüz milyona çıkmıştır. %100 boyutunda, %100'leri aşan bir ithalat patlaması olmuştur. İnşaat malzemelerine bu boyutta kaynak ayırabilecek düzeyde tasarrufu olan bir ülke miyiz biz? Yatırım payı ve sektörler düzeyinde tasarruflardan verilen kredilerin payı sürekli düşerken, inşaat sektörüne ve ticaret sektörüne bu boyutta tasarruflarından kaynak ayırabilecek bir ülke miyiz? soruyorum. Eğer öyle ise, eğer o düzeye gelmişsek, teşvik ed destekleyelim. Eğer değilse biz beklerdik ki bu çarpıklık işi düzeltilmiş olsun ve Hükümet buna yönelik tedbirlerini de getirmeye çalışsın.

EKONOMİ, TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN

(Yerinden) - Sosyal konutları başka birşeyle mi yapacaktı? Taşla mı yapacaktı? İnşaat sektöründeki ithalat artacak tabii.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Sayın Bakan sosyal konut yönünden, yaptığınız boyuttaki sosyal konutlarla bu ülkedeki konut açığını da kapattığınızı iddia etmek herhalde olası değildir. Yani hâlâ bütün inşaatlara ve sosyal konutlara rağmen ülkemizde çarpık politikalarından dolayı, mevcut değerler de değerlendirilmediği için yine de konut açığı vardır. Bizim anlatmak istediğimiz devletin inşaat sektöründe en azından sosyal konutu daha randımanlı daha ucuza mal edecek tedbirleri alarak israfı önlemesidir. İnşaat malzemeleri ithalatında devlet devrede midir? Siz bana çıkıp bu inşaat malzemesi ithalatındaki artışlardaki kârlılık oranını söyleyebilecek düzeyde misiniz? Eğer devlet buna müdahale edebilseydi, hiç olmazsa kendisi sosyal konutlara yönelik inşaat malzemeleri ithalatına girişebilseydi burada bir tasarruf sağlamak sözkonusu olmaz mıydı? Kaldı ki bırakın sizin yaptığınız, yapmaya çalıştığınız 600 - 700 sosyal konutu tüm ülke çapında eğer tasarruf istiyorsanız inşaat sektörünü, malzeme kullanımını denetlemek mecburiyetinde olduğunuzu kendi planlamanızda, kendi Planlama Orgütünüz de size söylemektedir. Aldığınız bir tedbir var mıdır? Buna yönelik getirdiğiniz bir önlem var mıdır? İsteyen istediği çeşitte, istediği maliyette inşaat malzemesini bu ülkeye sokmaktadır.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - İstediği kalitede.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Biz bu kadar lüks yaşam düzeyi olan bir toplum muyuz? Denetleyebiliyor musunuz? Çeşitli azaltalım, kontrol altına alalım, hem kaliteyi, hem fiyatı, hem ülkeye bu sektörün maliyetini denetim altına alalım diye bir çalışmanız var mı? Hayır. İlâ nihayet bir serbesiyet veriyorsunuz ve sosyal konutlarda bile, devletin aracılığı ile yapılan sosyal konutlarda bile maliyetler yine müteahhitler tarafından belirlenmektedir. Ve büyük çapta müteahhitlere kârlar taransfer edilmektedir.

Sayın Başkan, değerli üyeler; inşaat sektörüne paralel olarak, doğal olarak ticaret sektöründe de bir artış sözkonusudur. Bu göstergeler hepsi bozuk, hepsi kötü, hepsi geriye gidiyor.

Peki nasıl olur da kalkınmaktan bahsedebilirsiniz? Nasıl olur da gelişmeden bahsedebilirsiniz? Nasıl olur da enflasyonist politikalar sonucu önümüze gelen rakamsal büyümeleri gelişme ve kalkınma anlamında topluma satmaya çalışırsınız. Mümkün değil. İşte göstergeler ortada. Bu göstergelerde olumlu gelişme yapmak, sağlıklı gelişme yaratmak mecburiyetindedesiniz ki o zama biz de sizi takdir edelim, destekleyelim. Hep göstergeler kötü ekonomi çıkmazda, krediler tarım sektöründe, imalat sektörle azlmakta, ticarete ve inşaat sektöründe artmaktadır. O saha da hiçbir denetim yoktur. Ve siz ne yazık ki bu kadar kötü duruma gelmiş olmamıza rağmen ekonomik politikalarınızı değiştireceğinize dair bir söz söylemiyorsunuz. Tam tersine İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ve bunun dilimleri olan program ve şimdi görüşmekte olduğumuz Bütçe, aynı ekonomi politikaları daha acımasız biçimde devam ettireceğinizi göstermektedir.

Dengeli kalkınmanın temeli nedir? Enflasyonsuz fiyat istikrarı olan tüketimin değil, tasarrufun teşvik edildiği, fakat tasarrufların da tüketim harcamalarına değil, tekrarda kısır döngü içerisinde üretici yatırımlara yönlendirildiği, devletin kendi fonlarının değerlendirildiği bir düzende, ancak kalkınabiliriz. Yani kalkınmanın temelini bunlar olması lâzım. Bir çelişki olarak önlemlerde bunlara yönelik öneriler pek olmasına rağmen, bunların çözümlenmesine yönelik öneriler olmasına rağmen, Planı okuduğunuz zaman Planda bunlar saptanma ve bu söylediklerimize yönelik sürekli politikalar geliştirilmesi lâzım geldiği söylenmektedir. Orneğin enflasyonun denetlenmesi Enflasyon ne demektir? Sürekli ve hızlı fiyat artışı demektir. Bunu durdurmanız lâzım. Yani fiyat artışı, enflasyon beraber yürümekte, bunu enflasyonu azaltmanız, engellemeniz gerekir fiyat artışlarını da azaltasınız. Bu yönde de iyimser sözler İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında da var. Geçmişteki tüm geçiş yıllı planlarında da var. Enflasyonu, Sayın Atasayan ayrıldı, Sayın Atasayan hazırladığı bir bütçeyi takdim ederken %25'e düşüreceğini iddia etmişti. %25'e düşeceği dönemde, za nederim %1-2 oynayabilir, 50'ler civarında bir enflasyonla s kapatık. Geçen yıl da %30'lara düşüreceğini Sayın Maliye Bakan savladı, iddia etti...

BAŞBAKAN Dr. DERVİŞ EROĞLU (Yerinden) - 30'lardadır zaten.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - 30'larda mı enflasyon oranı Sayın Başbakan? Biz 50'lerde filân biliyorduk, 50'leri de aştı biliyorduk.

MALİYE VE GUMRUKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Okuduğun bilgileri kabul edersin de, çıkardığı bilgileri mi yanlış kabul edeceklerin? Devlet Plânlamanın çıkardığı rakamları okuyorsun.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Yani 1986 yılında bu ülkede enflasyon %30 mu demek istiyorsunuz Sayın Maliye Bakanı?

MEHMET BAYRAM (Devamla) - 1987'den bahsederez.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - 1987'den bahsederez. 30'lardadır şu anda.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Ha, 1987'de olacak varsayımı. Olmasına imkân ve ihtimal yoktur. Yani mümkün değildir. Bir defa mümkün olabilmesi için gerçekçi birtakım politikaları uygulamanız gerekir. Türk Parasının emisyonuna, Türk Parasının dolaşım hızına, miktarına karışmayacaksınız, para kredi politikanız olmayacak ve enflasyonu Türkiye'dekinden daha düşük düzeye düşüreceksiniz, fiyat artışları %45'lere, 50'lere dayanacak, enflasyon %30'lara olacak, bunu akıl ve mantık kabul etmez. İmkân ve ihtimal yok diyorum ve söylediğim de doğrudur. Bu seneki enflasyon oranı da %45'lerin kesinlikle üzerindedir, çünkü fiyat ayarlamalarında, fiyat artışlarından, pahalılıktan, bu işaretler, enflasyonun işaretleri görülmektedir. Zaten dediğim gibi, Türk Parasının dolaşımına, miktarına müdahale edemiyorsunuz. Enflasyonu önlemek için tedbirler alınıyor mu? Onlara bakalım. Yani denetim için. Para kredi politikaları, emisyon yani para basma yok, ama para basılmamasına rağmen, Hükümet Türk Parasının olumsuz etkilerini asgariye düşürecek öneriler getirmesi gerekir. En azından birtakım tedbirler, radikal tedbirler hem de, bu fasılda radikal önlemlerden bahsedilebilir, ancak radikal tedbirler getirebilir. Var mı öyle birşey? Para kredi politikasında Hükümetin etkinliğini amaçlayan bir unsur var mı? Biz böyle birşey görmedik.

Tam tersi olmaktadır. Yani enflasyonu düşürmenin temel politikalarından birisi para kredi politikasını, enflasyonu tahrik eder nitelikte değil, enflasyonu baskı altına alabilecek düzeyde uygulamaktır. Biz bakıyoruz, tam tersi. Merkez Bankası eskiden de daha kötü biçimde devreden çıkarılıyor, yasaları değiştiriliyor ve hem döviz piyasasında, hem Türk Parası piyasasında Merkez Bankasının ve Hükümetin etkinliği ortadan kaldırılıyor. Ne ile denetleyeceksiniz? Bugün rahatlıkla serbesiyet verdiniz. Para girişini, para çıkışını, para dolaşımını döviz bazında, Türk Lirası bazında tamamen serbest bıraktınız. Ne ile denetleyeceksiniz? Para dolaşımını, para hacmini, para hızını ne ile denetleyeceksiniz? Anlamadım. Enflasyonu düşürmenin boyutlarından birisi budur. Ve bunu siz tamamen ters bir istikamette geliştiriyorsunuz. Demek ki en azından bu önlem ortada yoktur. Başka önlemlere bakalım. Demin söylediğim için geniş durmayacağım. Tüketim harcamalarını kısmak gerekir. Yine enflasyonun sağlıklı olarak denetim altına alınabilmesinin bir unsuru da bu. Tüketim harcamalarını kısacaksınız, tüketim teşviklerini ortadan kaldıracaksınız. Delice halkın paradan kaçışını önleyip, en azından mal talebini azaltacaksınız. Bu da bir önlem. Şeyde de yazıyor yani bunlar aslında, yazıyor ama ben somutta söylüyorum. Oyle birşey var mıdır? Tüketim harcamalarını kısıp tasarrufu teşvik etmek, bu tasarruflar da enflasyonu asgariye indirecek, hayat pahalılığını, fiye artışlarını önleyecek şekilde üretime kaydıracak tedbirler var mıdır? Bakıyoruz. Yine tamamen tersine önlemler yine bu söylediğimiz tam tersine. Evet, banka faizleri artırıldı, belli oranda mevzuatlarda verilen istatistikî bilgilere göre de gerçekten bir artış... Efendim?

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden)
%48 arttı.

ERGUN VERBİ (Devanla) - %48 boyutunda bir artış olduğunu söylüyor Sayın Bakan. Olabilir. Mevduatlarda bu artış olabilir. Feki nereye gitti?

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Nereye gitti?

ERGUN VERBİ (Devanla) - Onu soruyorum. Ticaret sektörüne ve inşaat sektörüne. Eani yatırımlar? Saydık, baktık. Sektörel bazda yatırım yok. Doğru dürüst yatırım yok. Hele Kamu tamamen kaçmış Yatırımlardan kaçmış, bırakmış. Hedeflere ulaşmak gibi bir kaygısı yok kamunun, bırakmış. Feki tasarrufu mevduat artışının yararını, enflasyonu azaltıcı boyutta bu ülkede gördük mü? Hayır. Kesinlikle, çünkü başka maksatlarla krediler o sahip oldukları bankaların ortakları tarafından lüks tüketim amaçlı olarak kullanılmaktadır. Tüketim harcamalarını sınırlamak isteyen, tüketimi azdırmayı önlemek isteyen bir Hükümet, Erdal arkadaşımın dediği gibi en azından dış ticaret dengelerini de dikkate alan bir Hükümet, dış ticaret açığını büyüteceğini yazmaz. Onu öneri olarak getirmez. Ülkenizde hem ticaret sektörünü sürükleyici sektör olarak alıp birinciye oturtacaksınız, tarım sektörünü ise ticaret, bankacılık, turizm, bunlardan daha gerilere atacaksınız hem de tüketimi kısacaksınız. Nasıl? Piyasada en cici, bicili, en fiyakalı biçimde dünyanın her yerinde üretilen lüks tüketim maddeleri bulunurken ve Türk Parasının değeri Türkiye lehine, onların da lehine değil tabii ama onların söylediği biçimde işi Türkiye'nin lehine ihracatı artırma maksadıyla sürekli düşürüldüğü boyutta ve siz de Türk Parasının denetimini elinizden tamamen bıraktığınıza göre, tüketim harcamalarının kısılması için herhangi bir neden kalıyor mu bu ülkede? Mümkün değil. İnkân ve ihtimal yoktur.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; yine bilimsel olarak enflasyonla mücadelelenin bir diğer unsuru bütçelerdeki açıklardır. Bütçe açıkları enflasyonu azdırıcı en önemli faktörlerden biri bütçe açıkları. Sürekli bütçe açığı ile Meclis karşısına, halk karşısına çıkmayı marifet addediyorsunuz.

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Marifet değil.

ERGUN VEREBİ (Devanla) - Niçin değil Sayın Bakan?

MEHMET BAYRAM (Devanla)-Açık bütçeler yalnız bize değildir.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Marifet değil açık gözlüktür.

NACI T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - 1992'de diyo yüz elli milyardı bütçe açığı.

ERGUN VEREBİ (Devanla) - Sayın Bakan açık bütçe ile yatırım yapan, kalkınmak isteyen ülkelerde açık bütçe il meclislerin karşısına gelmek doğaldır.

TARIM VE ORMAN BAZANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - kaynakları da gereklidir.

ERGUN VEREBİ (Devanla) - Ama o açık bütçelerin kayna da gösterecek, bulacaksınız ve uygulayacaksınız. Aksi ta boşu boşuna yazılmış rakamlarla şişirilmiş bütçeler bizim söylediğimiz anlamda enflasyonu azdıracaktır ve azdırmak ve pahalılığı azdırmaktadır. Örnek; sizin geçmişteki büt lerinizden biliyoruz. Niçin söylüyoruz bunu? Neye göre yoruz? Açık bütçe ile gelseniz ve bu açıkları sağlıklı, finansman kaynakları ile karşılasanız ve üstelik bu sağlı finansman kaynakları da cari tüketimlere değil, üretici y rımlara yine büyük oranda şimdi bizde olduğu gibi, altyap yatırımlarına değil, büyük oranda tersine üretici yatırıma gitse haşa. Biz de bunu destekleyelim. Sizde böyle mi c

Geçmiş bütçelerdeki uygulamalara kısaca bakalım. 1 Mali Yılı Bütçe gelir tahminleri T.C. yardımları olarak 26,702,765,991 L. konmuş, içinde sürdürdüğümüz bütçeye T.C.

yardımları olarak. Şimdi bize bu kürsüden çok söylendi.
Madem Anavatan veriyor, alacağız.

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) -
Yatırımlardır o. Yanlışın var senin.

ERGÜN VEHBİ (Devanla) - Yatırımları okuyorum Sayın Bakan.
Sonra da borçlanmaları okuyacağım. Yani yatırımlara yardım
veriyor bize Anavatan: Almayacak mıyız? Alacaksınız ama sağlanıyor
olarak alacaksınız. Bileceksiniz ki eğer o miktarı o bütçeye
koyarsanız, o miktardaki yardım gelecektir. ve yerine de
ulaşacaktır, yapılacaktır. Bunu bileceksiniz. İşte enflasyonu
azdıran unsurlardan birisi de rakamsal olarak 26,000,000,000
koydunuz da ne kadarını aldınız yatırımlardan? Yardım olarak
işte rakan burda. On bir milyar, yirmi altı milyar nerede?
on bir milyar nerede?

MEHMET BAYRAM (Devanla) - Dıştan gelmektedir çoğu,
Bağlanmış rakamlardır bunlar.

ERGÜN VEHBİ (Devanla) - Aradaki fark demek ki enflasyonu
azdıran bazı altyapı yatırımları sürdüğüne göre, geçen yıl...

MEHMET BAYRAM (Devanla) - Çelişiyorsun.

ERGÜN VEHBİ (Devanla) - Böyle nadiren bütçeye konmuş
olan üretici yatırımlardan tamamen vazgeçmişsiniz, yapama-
mışsınız, Zaten belli. O tesisler açılmadığı için, devreye
giremediği için, yeterli süratte üretime dönük yatırımlar
gelişmediği için belli, Yirmi altı milyar konmuş. On bir milyar...

Peki gelelim asıl açıklara, söylediğimiz açıklara. Sayın Bakan sabırsızlanıyor, onu da okuyalım. Geçen yıl otuz bir-otuz iki milyar koymuşsunuz. Ek bütçelerle artıra artıra yıl içinde borçlanmalar kalemi çıkmış otuz beş buçuk milyara. Ne kadarı gerçekleşti? Bunu koyduğunuz zaman otuz beş buçuk milyar borçlanma olan, açık olan bir bütçenin, eğer sağlam kaynağı yoksa, şişirilmiş bir bütçe olduğu açık ve net ortadadır. İşte bakıyorum. On aylık fiili tahsilâtla Ocak-Ekim döneminde sadece iki buçuk milyar lira toplanmış konmuş. On milyar lira bir anlaşma yaptılar, açıkladılar, basın toplantıları ile kamuoyuna yaydılar, Ziraat Bankası ile on milyar lira kredi anlaşması, borçlanmalar kaleminde lanılmak üzere yapıldığı açıklandı. 10'uncu ay sonunda iki buçuk milyar geldi.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Çıktı o.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ha o yedi milyar ayırdığınız bu paradan, gelecek olan paradan mı Sayın Bakan? Seçim yatırımı tarzında Devletin birtakım fonlarından ayırıp, birtakım bankalar aracılığı ile, yine Ulusal Birlik Partisinin yandaşı birtakım kişilere dağıttığınız paralar da enflasyonu azdırıcı ve pahalılık yaratıcı unsurlardır. Onun için orda da dikkat etmek lâzım. Sübvansiyon ve teşvil politikalarını sağlıklı, üretimi artırıcı şekilde geliştirmeniz lâzım. Aksi takdirde sizin yaptığınız enflasyonu ve pahalılığı ülkede artırır. Nitekim artıyor. Yani denetleyemiyorsunuz, açık, net.

İBRAHİM KORELİ (Devamla) - Anlamıyor.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Hezeyan görmeye başladı.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Anlayıncaya kadar anlatacağımız, söyleyeceğiz, konuşacağız.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Ben gidiyorum.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Sizin yedi milyardan konuşmaya başlayınca. Sayın Bakan...

İBRAHİM KORELİ (Devamla) - Ekonomiden anlamaya başlayınca zaten gidecek ordan, anlamayan birisi gelecek.

EKONOMİ, TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN (Yerinden) - Anlayanlar da geldi.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Bütçe açıklarını da ben kısa geçmiş olayım.

BAŞBAKAN Dr. DERVİŞ ERCİLU (Yerinden) - Sizinle de Bütçe yaptık unutmayın. Bahsettiği Bütçe, beraber yaptığımız Bütçedir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- sayın paşkan, değerli üyeler; Türk parasının, tabii ki yüzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin de asıl parası olması ve bu para üzerinde de hükümetlerin herhangi bir tasarrufu bulunmaması da ne yazık ki ekonomimiz açısından büyük bir şanssızlıktır ve bu yönde bu durumu düzeltici hangi önlemlerin alınacağı da söylenmemekte, iş oluruna bırakılmaktadır. Türkiye kendi para değerini sürekli düşürmektedir. İhracatını artırmayı amaçlamakta, ama bir ülkede ihracat eğer üretilen mal varsa artar veya bir limite gelir, durur ve siz sürekli yine Türk parasının, paranızın değerini düşürürseniz de bu kez, ithal ettiğiniz mallar da sürekli pahalılaşacağı için bu olgu ters çalışmaya, zararlı çalışmaya başlar. Türkiye bile bu limite gelmiş bulunmaktadır. Biz bu limiti çoktan aştık. Çünkü bizde üretim yapılmıyor. Vani ihracatta elimizde, ihracatı teşvik ederek artıracığımız hiç birşey yok. Biraz patates vardı, mahvettik, patates yok, kalmadı. Havuç, soğan, hep ithal eder duruma geldik. Narenciye gittikçe düşüyor, azalıyor, limite geldi. Bahçeler azaldı. Bir müddet üretim artışı geldi. İhracatta görevi nisbi bir artış sağlandı, yine yüzde sanırım yanlış hatırlamıyorsa %9 boyutunda da artırma amaçlanıyor. Neyle? Tuzlanmayı önlememişsiniz, o yazılı. Tuzlanma en büyük boyutta bahçelerde devam ediyor. Verim artışını aynı ağaçlardan artırmaya artık olanak yok. İhracatınız en büyük payı tutan narenciyede de limitine dayanmış. O zaman Türk parasının değer düşümü artık bizde kesinlikle ters çalışmaktadır ve ithalatı sürekli pahalılandırmakta, bu da fiyat artışlarını getirir unsur olmaktadır. Burada hükümet radikal önlemlerini söylemelidir, tartışmaya açmalıdır. Ne getireceksiniz? Nasıl denetleyeceksiniz? Piyasaya sürülen Türk Liralarını nasıl kontrol altında tutacaksınız? Bunları söylemek ve denetimleri bize de göstermek, tartışmaya sunmak mecburiyetindedir. Yoktur. Yoktur.

Altyapı yatırımları %90 boyutta. Altyapı yapılma-
yacak mı? Altyapı bir ülkede pek tabii ki yapılacaktır.
Altyapıya gerçekten ülkenin sektörel bazda kalkınabilmesi
için de büyük boyutta kaynak ayrılacaktır. Ama bizim gibi
gelişmekte olan ülkeler, altyapı yatırımlarla üretici ya-
tırları dengelemek mecburiyetindedirler. Biz bakıyoruz
bizde, tümü yatırımların büyümüş, %143 oranında artırılmış
diye gösterilmek isteniyor bu yılki bütçede. Ancak tümü,
hemen hemen tümü %90'ın üzerinde tümü altyapı yatırımları
tarzındadır. Altyapı yatırımlarının ekonomiye katkısının
kısa sürede olacağını söylemek mümkün değildir. Demek ki
kısa süreli programlarda olumlu sonuçlarını alacağımızı
ve fiyat artışlarını önleyici şekilde yatırımları, bu yıl
yapılacak olan ve önümüzdeki yıl yapılacak olan yatırımla-
rı kullanabileceğini söylemek olası değil. Kaldı ki demin
söylediğim gibi, çokduğum gibi, buraya yazılan altyapı
yatırımlarının bile ancak %30'u gerçekleştirilmektedir.
Geride kalan %70'i zaten yapılamamaktadır. Dolayısıyla uzun
vadede bu yatırım yapılıyor denen husus ortadan kalkmış
oluyor, sözkonusu değil.

sayın milletvekilleri; programın ne olduğunu bil-
miyorum. yani 17,000'de kapatılacak mı sayın başkan?

-BAŞKAN - kapatacağım değil mi? Öyleydi değil mi
gruplar arası şey?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet.

sayın başkan, değerli arkadaşlar; zaten sözlerimizi
ne kadar uzatırsak uzatalım, ne kadar anlatmaya çalışırsak
çalışalım, hükümet bu konuda fikri sabit halinde, takılmış
bir plak, kırık bir plak, aynı şeyi okuyor, aynı ekonomik
politikayı sürdürecektir. yani söylüyoruz, anlatıyoruz ...

EKONOMİ, TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN
(yerinden)- siz de aynı şeyi anlatıyorsunuz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Biz anlatıyoruz size. kötüye gittiğini, rakamlarla ekonominin kötüye gittiğini ve halkın meclis kapılarına gelmeye başladığını, yani bu artık mübaleğalı bir söz değildir kaçak işçi olgusuyla işini elinden aldığınız insanlar, yurttaşlar artık meclis kapılarına gelmektedir. Hâla 1974'ten beri iskan edemediğiniz insanlar meclis kapılarına gelmektedir.

(Maliye ve Gümrükler Bakanı Mehmet Bayram yerinden kalkarak dışarı bakar).

sayın bakan; buraya geldiklerini görmemiş gibi bir davranış içindesiniz. İsterseniz size resimleriyle getirelim.

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (yerinden)-
Tedbirini aldık.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Tedbirini aldığınızı biliyor. Bayram seyranda bile artık damlarda, sağda, solda tomsonlu polisler halkın üzerinde terörist arıyorsunuz, onu da görüyoruz. Bunları da bu arada planın eleştirisini yaparken sayın başbakana ...

MEHMET BAYRAM (Devamla)- Nerden nereye geçtin?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Aynıdır uygulama. Ya plan sadece rakamlarla ekonomik boyutta olan bir şey değildir. Bak onu bile sayın maliye bakanı daha anlayamamış bu kadar senedir.

EKONOMİ, TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN
(yerinden)- vallahi ben de anlayamadım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)_ Plan ve rakamlar ekonomik boyutta olduğu kadar tüm olgularla yaşanacak bir iştir. sosyal, kültürel anlamda da toplumu alıp eger belli bir yere getirmeyi amaçlamıyorsanız siz plan yapmış olmuyorsunuz ki sizin yapınız budur. Tüm yapısıyla, kurumsal yapılarıyla değiştireceksiniz toplumu. planlar toplumları iyiyeye doğru, gelişmeye doğru değişmeyi öneren, her yönüyle, değiştirmeyi, değişmeyi öneren belgelerdir. Oysa biz sosyal bir konudan bahsettiğimiz zaman sayın maliye bakanı nereden nereye geçtiniz diyor. peki o zaman ben nereden nereye geçtiysem siz bu planın içerisine kültür politikasını niye yazdınız? spor politikasını niye yazdınız? gençlik politikasını niye yazdınız? bunlar alakalı değil mi? bunlar hep kültürel, sosyal gelişmeleri gösterecek hususlar değil midir? demek ki plan bir bütünlük arzeden bir belgedir, bunu da böyle kabul etmek mecburiyetindediniz.

ERDAL ONURHAN (Devamla)_ polisın bekçiligini eksik yazdık plana. Bu defa onu da yazarız herhalde.

BASKAN - Sayın bakanlar galiba cevap vermek niyetinde değilsiniz. karşılıklı cevap veriliyor. şabredelim efendim.

ERDAL ONURHAN (Devamla)_ cevap vereceğiz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)_ sayın başkan, değerli arkadaşlar; sayın bakanların telaşa düşmesine gerek yoktur. Biz onu, evet yani biz bir olguyu, yaşadık bir olguyu söylüyoruz. şimdi ben mesela benim notlarımda var, şehirleşme, çevre politikasını, imar planlarını, imar yasalarını eleştirmek var, bu planda da bunlara hedefler getiriyorsunuz. peki,

ben bayram, seyranda, provalarda insanları perişan ettiğinizi söylersen hata mı ederim? Bu politikalarla alakalı değil mi? Bir Türkiye'den gelen bir konunun ziyaretiyle bile siz günlerce insanları bu şehir içinde eziyet altında tutarsanız bunun, buraya koyduğunuz çevre politikasıyla alakası yok mudur? vardır.

BASBAKAN DR. DERVİŞ EROĞLU (Yerinden)- Dünyanın her yerinde bunlar böyle yapılmaz mı?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Eğer sizin yalnız sokagınız yoksa, sağlıklı kentleşmeyi sağlayamamışsanız ...

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- siz milletvekili olarak Türkiye'ye gittiğinizde nasıl karşılanırsınız?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- vallahi biz karşılandık, gördük, başka başkanlar, başbakanlar da karşılandı, sadece milletvekilleri değil. Ama mesela atardamarı olan Ankara'nın kızılâyın kapatıldığını biz hiç görmedik, hiç rastlamadık. Ploke ediyorsunuz, kapatıyorsunuz ve perişan ediyorsunuz. Kentleşme olgusu için çözümlerinizi nedir? var mı öyle bir yatırımınız? yok.

İBRAHİM KOPELİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Odacılar karşılar.

MEHMET BAYRAM (Devamla)- O ancak sana mahsustur, odacıların karşılaması.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- sırasında korumaya da alınacaktır, sırasında yol da kapanacaktır.

SALİH USAR (Girne)(yerinden)- yani bir bakan dıştan gelen bir bakan, bu ülkenin başbakanından, meclis başkanından, Bakanlarından, milletvekillerinden daha mı korumaya ihtiyacı vardır?

BASKAN - sayın milletvekilleri ..., sayın milletvekilleri ... sayın usar, ondan sonra siz konuşacaksınız efendim.

KENAN AKIN (Gazi Magusa)(yerinden)- kürsüyü oraya alın sayın Başkan.

SALİH USAR (Devamla)- kürsüyü buraya almayın efendim. burası ...

BASKAN - sayın milletvekilleri; sohbet şekline dönüştürdünüz.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- sayın Başkan, değerli üyeler; ...

BAŞKAN - Sıra sizde bundan sonra. Nefesini tüketm boşuna. Müsaade edin konuşsun efendim.

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Vehbi onun cevabını vermesi lâzım. Biz Ankara'ya gittiğimizde o siyah arabalarda...

BAŞKAN - Aman Sayın Emin; siz eksik kaldıydınız, lütfen. Sayın Ergün Vehbi...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Arkadaşlar biraz deşarj olsun Sayın Başkan da...

BAŞKAN - Ama nasıl deşarj efendim? Genel Kurul olduğumuza şahit ispat ister. Devam edin efendim. Olmasın karşılıklı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ben de sizinle beraber seyrediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri;...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; konuşursanız kapatırım da.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kısa...

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - En iyisini yaparsınız.

BAŞKAN - Devam edin Sayın Ergün Vehbi. On dakikam var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Kısa yoldan görüşlerimi...

BAŞKAN - Kısa yoldan bağlayın.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Bağlamak istiyorum.

Devlet bugün, "Yıkım Paketi"nin gereği olan ekonomik yaşamdan çekilmeyi, anlaşıyor ki prensip edinmiş, son yıllarda uygulanan politikalar ve alınan sonuçlar bunu böyle göstermektedir. Özel sektör artık her sahada, üstelik tekelleşerek hakimiyetini sürdürmeye başlamış bulunmaktadır. Hedeflenenin kamu yatırımları, hedeflenenin gerisinde kalırken özel sektörümüz büyük gelişme göstermekte ve her sektörde söylediğim gibi kamunun yerini almaya hazırlanmaktadır. Rakamlar açıktır. 1983-1986 döneminde özel sektör yatırımlarının gerçekleşme oranı 1983 yılında %181, 1984 yılında %124, 1986 yılında %220, "Yıkım Paketi" iyice yerleşmeye başladığı dönemdeki gelişme boyutu böyle. Ama kalkınmaya etkisi nedir? Onu da zaten irdedememizde söyledik. Devletin payı olarak kamu yatırımları sürekli düşmekte ve hedeflenen paylara bir türlü ulaşamamakta, %50'lere varan düşüşler göstermektedir yine rakamlara göre. Yani kamu sektörünün yerine süratle, hızlı bir şekilde özel sektöre yerleştirildiği açık. İkincisi; gelir dağılımının daha da bozulacağı yine hem planla, hem Hükümetin politikaları bellidir, vergi politikalarına bakmak, görmek bunun için de yeterlidir. İşte katma değer vergisinden dokuz milyar önümüzdeki yıl bekleniyor. Dolaysız vergi artışı yine on bir buçuk milyar, dolaylı vergi artışı ise on beş milyardır. Her tersten işlemekte ve rakamlar tersten gelişmektedir. Buna paralel yine, Hükümet ekonomik yaşamdan çekilirken, yine sosyal yaşamdan da halka vereceklerini süratle kısmaktadır. Bütçelere ve hedeflere baktığımız takdirde sosyal transferlerin de uzun vadede kısıtlanacağı, kısılacığı, bunda, bu politikalarda ısrar edildiği görülmektedir. Bütçenin kendisi, bu yılki bütçenin örneğin, genel hacminin %54.5 boyutta büyürken, sosyal transferlerdeki artış, sadece %27 oranındadır. Yani enflasyon oranını bile karşılayamamaktadır. Bu ne demektir? Sosyal güvenlikten, tarımsal güvenlikten, mali devletin transferlerinden süratle vazgeçilmektedir.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu Planla yine pahalılık, enflasyon, ücretlerde, maaşlarda düşüklük kaçınılmazdır. Sürekli dolaylı vergilerin artışı; zamlar, zenginlerin daha zengin olması kaçınılmazdır. Zaten kendi nüfusunu bile planlayamayan, nüfusunun geleceğini bile göremeyen, belirleyemeyen, sabitleştiremeyen bir hükümetten plan yapmasını istemek olası değildir. Temel bir unsur nüfus politikalarıdır ülkede plan yapabilmek için. Bizde ise kaçak işçi boyutu, her geçen yıl korkunç bir biçimde artmak ve denetimden, bu sahada denetimden uzaklaşmaktadır. Bu nedenle de nüfusunu bile planlayamayan bir hükümetin %7, beş yılda her yıl %7 kalkınma boyutunda gelişme göstereceğini topluma takdim etmesini kabul etmemize olanak yoktur.

Söyleyeceklerim bitmedi ama, kısa keseyim ve konusunu burada noktalamış olayım. Çünkü yine benzer nitelikte sözleri Bütçenin geneli görüşülürken bu kürsüde tekrardan söyleyeceğiz. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Vehbi; güzel toparladınız. Teşekkür ederim.

Sayın milletvekilleri; gruplar arası bir mutabakat vardır, özel gündemin yarın öğleden sonra devam etmesi, Beş Yıllık Kalkınma Planıyla ilgili sözkonusuydu. Gruplar yarın saat 10.00'a alınmasını uygun görmekteyiz. Bu mutabakat çerçevesinde birleşimi burada kapatıyorum ve yarın özel gündem ele alınmak üzere birleşim saat 10.00'a ertelenmiş olmaktadır.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - 14.00'e kadar.

BAŞKAN - 14.00'e kadar. Teşekkür ederim.

Kapanma saati: 16.55

DONEM: I

YIL: 3

CUMHURİYET MECLİSİ

GÜNDEMİ

9'uncu Birleşim

19 Kasım 1987, Perşembe

Saat: 14.30

GÜNDEM:

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.

II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:

İkinci Beş Yıllık (1988-1992) Kalkınma Planının Onaylanmasına İlişkin Karar Tasarısı (Y.F.No: 217/3/87) ve Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.